

KİLİSE DERNEKLERİ REHBERİ

HAZIRLAYAN
PROTESTAN KİLİSELER DERNEĞİ

Kilise Dernekleri Rehberi, Umut Şahin tarafından hazırlanmıştır. Umut Şahin *Protestan Kiliseler Derneği Genel Sekreteri ve Hukuk ve İnanç Özgürlüğü İzleme Kurulu Koordinatörlüğü* yapmaktadır. Umut Şahin Protestan Toplulukların dernekleşmesi konusunda başından beri görev almış ve dernekleşme konusunda teşvikte bulunmuştur. Umut Şahin, hala aktif şekilde kilise derneklerinin kurulmasına ve sürdürülmesine danışmanlık yapmaktadır.

Avrupa Birliği'nin **Demokrasi ve İnsan Hakları Avrupa Aracı (DİHAA)** tarafından mali olarak desteklenmektedir. Kitapçığındaki görüşler herhangi bir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

“Protestan Kiliseler Derneği”, 1989’da kilise önderlerinin ‘Temsilciler Kurulu’ olarak bir araya gelmesi ile başlayıp ‘Türkiye Protestan Kiliseler Birliği’ne dönüşmesi ve nihayet 23.01.2009 tarihinde dernekleşmesi ile oluşmuştur.

PROTESTAN KİLİSELER DERNEĞİ

İletişim adresi: 857. Sokak, No: 3/706 Konak - İZMİR

www.protestankiliseler.org

tekilet@gmail.com

Tel-fax: 0232 445 69 92

Baskı: Anadolu Ofset – Tel: (0212) 567 89 92 - 93

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit.

No: 81/87 Topkapı, İstanbul

Temmuz 2013

İÇİNDEKİLER

- 5 ÖNSÖZ
- 7 GENEL GİRİŞ
- 7 DERNEK NEDİR?
- 8 KİLİSELER NEDEN DERNEK KURAR?
- 9 DERNEK OLMANIN AVANTAJLARI
VE DEZAVANTAJLARI
- 10 DERNEK NASIL KURULUR?
- 21 DERNEK DEFTERLERİ
- 24 DERNEĞE ÜYE OLMA, ÜYELİKTEN
ÇIKMA VE ÇIKARILMA
- 27 DERNEĞİN ORGANLARI
- 27 GENEL KURUL
- 34 YÖNETİM KURULU
- 35 DENETLEME KURULU
- 38 DERNEKLERİN GELİR VE GİDER İŞLEMLERİ
- 42 DERNEKLERCE DÜZENLİ OLARAK YAPILMASI
GEREKENLER
- 43 SIK SORULAN SORULAR VE CEVAPLARI
- 56 KAYNAKÇA

ÖNSÖZ

Türkiye toplumunun bir parçası olan Protestan Hristiyanlarının dinî inançlarını topluluk olarak yerine getirmesi 2004 yılına kadar anayasal haklar açısından güvence altında olmakla birlikte, yasalar ve yönetmeliklerde bu haklar yok sayılmış veya kısıtlayıcı hükümler ve yerel makamların kararlarına bağlı olarak, ne yazık ki çoğu zaman bu anayasal haklar kullanılamaz duruma getirilmişti.

2004 yılında AB yasalarına uyum çerçevesinde Dernekler Yasası'nda yapılan değişiklikler, Protestan cemaatlerine devletin ve toplumun önünde hem kendilerini temsil etme yolunu açtı hem de kendilerini ifade etme olanakları açısından ilerleme sağladı. Böylece Hristiyanlar açısından toplu ibadet ve örgütlenmelerindeki engeller önemli ölçüde aşıldı. Bu tür ilerlemeler aracılığıyla Hristiyanların dinî özgümlüklerini kullanmaları, Türkiye Cumhuriyeti Hristiyan vatandaşlarınca sevinçle karşılanmaktadır. Gelecekte devletten, buna bağlı olarak da siyasi yöneticilerden beklentimiz, bir dinî kuruluş yasası aracılığıyla Hristiyanlığın sivil toplum örgütü olmaktan çıkartılması, inancımızı toplumun çoğunluğunun kabul ettiği inançla eşit koşullarda yaşamak ve devletimizin tüm inançlara karşı tarafsız kalmasıdır.

Protestan Kiliseler Derneği olarak, inanç özgürlüğü ve örgütlenme ile ilgili haklarını dernekleşerek kullanmak isteyen cemaatlere bu rehberi hazırlayarak yardım etmek istedik. Bu çalışmamızın amacına ulaşmasını umut ediyoruz. Emeği geçen arkadaşlarımıza, finansal olarak bizi destekleyen Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu'na ve DiHAA (Demokrasi ve İnsan Hakları Avrupa Aracı) çalışanlarına teşekkürü borç biliyoruz.

İsmail Kulakçioğlu
Protestan Kiliseler Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

GENEL GİRİŞ

Kilise, dernek, kilise derneği vb. kelimeler günümüz Türkiye'sindeki Protestan toplumunun zihninde ve dilinde sıkça kullanılan kelimeler haline geldi. Bunun temel nedeni, dinî bir topluluk olarak tüzel kişiliği bulunmayan Protestan toplumunun tüzel kişilik kazanmak ve ibadet yeri sorununda rahatlamak için dernekleşme eğilimine girmesi, birçok kilisenin dernek kimliği kazanması ve birçok kilisenin de dernekleşmeyi ciddi olarak düşünmesidir.

Son yıllarda artan ve artmaya devam eden dernekleşme eğilimi sonucunda birçok dernek kurulmuştur. Kurulan bu derneklerin yöneticileri, kendilerinin dernek mevzuatı konusunda yeterli bilgi sahibi olmaması veya bu konuda yeterli bilgiye sahip üyelerin azlığı nedeniyle sorunlar yaşamakta veya sorun yaşama korkusu ile tedirginlik duymaktadırlar. Genel olarak dernekler mevzuatı ile ilgili kitaplar bulunmakla birlikte, kilise dernekleri hakkında yapılmış bir çalışma yoktur. Bu çalışmanın temel amacı genel uygulamalar ve yönetmelikten sadece kilise dernekleri ile ilgili kısımları inceleyerek ve referans göstererek, kilise dernekleri yöneticilerini, konuyla ilgilenen veya ilgilenmeyi düşünen kişileri yüzlerce sayfayı inceleme yükünden kurtararak kendilerine yardımcı olacak temel bir kılavuz oluşturmaktır.

Çalışmaya başlamadan önce Protestan toplumunun geniş bir kesimine, özellikle dernek kuran veya kurmayı düşünen kişilere hazırlanacak kitapçıkta nelerin bulunması gerektiği hakkında sorular sorularak ihtiyaçlar belirlenmeye çalışılmış, kitapçığın hazırlanması aşamasında ise Protestan toplumundan dernekler konusunda yıllardır gelen sorular ve sorunlar incelenmiştir. Son olarak kitapçığın ana taslağı hazırlandıktan sonra bu taslak Protestan toplumu içinde seçilen örneklem grubuyla paylaşılmış ve görüşler alınarak kitapçığa son şekli verilmiştir.

DERNEK NEDİR?

Medeni Kanun'un 56. maddesinde dernekler; gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi toplulukları olarak tanımlanmaktadır.¹

¹*Sivil Toplum Örgütleri İçin Hukuk Rehberi*, s. 27.

KİLİSELER NEDEN DERNEK KURAR?

23.11.2004 tarihine kadar yürürlükte bulunan 2908 sayılı eski Dernekler Kanunu'na göre, dernekler dinî amaçlı faaliyetlerde bulunamıyorlardı. 2908 sayılı Kanun'un kurulması yasak olan dernekleri belirten 5. maddesinin 5. fıkrası şöyle idi: *“Bölge, ırk, sosyal sınıf, din ve mezhep esasına veya adına dayanarak faaliyette bulunmak.”*

Mevcut İmar Kanunu'nda yer alan hükümlerin kilise kurma konusunda yarattığı zorluklar, toplulukların yaşadığı hukuki problemler, tüzel bir kimlik edinme isteği, İstanbul Protestan Vakfı'nın kuruluşundan sonra yeni vakıf taleplerinin reddedilmesi gibi nedenler ve 2908 sayılı Kanun'da bulunan sınırlamaların 5253 sayılı yeni Dernekler Kanunu'nda kaldırılması ile 2005 yılında Kurtuluş Kiliseleri Derneği'nin kurulması sonucunda kiliseler tüzel kişilik için dernekleşme yönünde adımlar atmaya başlamıştır. 2013 yılı itibariyle, Protestan toplumunun kurduğu en az 25 kilise derneği ve bunlara bağlı 7 temsilcilik bulunmaktadır. Dernekleşme süreci devam etmektedir. Dernekler 'kilise' veya 'ibadet yeri' olarak kabul edilmemektedir. Ancak kilise kurmak için tüzel kişiliğe sahip olma zorunluluğunun bulunduğu, 2004 yılında dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek tarafından belirtilmiştir.²

Dinî toplulukların tüzel kişilik kazanma sorunu tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır ve mevcut yasal durum, toplulukların 'topluluk' olarak yasal bir kimliğe sahip olmasına fırsat vermemektedir. Diğer taraftan mevcut kilise faaliyetlerinin büyük kısmı dernekler aracılığı ile sorunsuz olarak yerine getirilebilmektedir. Polisin bazı yerlerde tüzel kişiliği bulunmayan toplulukları dernekleşmeleri yönünde zorladığı tespitleri de yapılmıştır. Tüm bu nedenlerin yanı sıra dernek olmanın getirdiği hukuki olarak korunma ve toplumsal olarak kabul edilme durumu Protestan toplumunu dernekleşme yoluna yönlendirmiştir.

² <http://www.milliyet.com.tr/2004/06/22/siyaset/siy05.html>

DERNEK OLMANIN AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI

Avantajlar

Dernekleşme süreci başlayana kadar ülkemizde Protestan kiliselerinin neredeyse tamamına yakınının herhangi bir tüzel kişiliği bulunmamaktaydı. Aynı zamanda bu amaçla imar mevzuatına aykırı şekilde ibadet yerleri kullanılıyordu ve bu ibadet yerleri hükümet, herhangi bir mülki amir ve polis veya jandarma tarafından istendiği zaman kapatılabiliyor veya birçok keyfi muameleye maruz kalabiliyordu. Dernek kurmanın olumlu yönlerini kısaca şöyle sıralayabiliriz:

- Dernek olma, bir dinî kurum olmasa da sivil toplum kuruluşu olarak tüzel bir kişilik kazandırmaktadır.
- Toplumsal ve hukuki meşruiyet sağlamaktadır.
- Dernekler Kanunu çalışmalara yasal bir çerçeve ve koruma kazandırmakta ve yasal bir çalışma alanı oluşturmaktadır.
- Polis veya jandarmanın yerine sivil bir kurum olan Dernekler Müdürlüğü'nün sorumluluğundadır.
- Dernek merkezinde veya dışında herhangi bir kapalı alan toplantısı için izin alma zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Hangi durumlarda yasal yaptırım ve cezaların uygulanacağı ve cezaların miktarları kanun ve yönetmelikler ile belirlenmiştir, bu nedenle cezalar öngörülebilmektedir.
- Kilise dernekleri yasal olarak bir kilise olmamakla birlikte bir kilisenin yürütebileceği faaliyetlerin neredeyse tamamını yürütebilmektedir.

Bunların yanı sıra gerçek kişilerin oluşturduğu bir topluluğun yardım toplama, yurtdışından maddi destek sağlama, kapalı alanlarda toplantı organize etme, konferans düzenleme gibi faaliyetler gerçekleştirmesi izne ve daha kapsamlı hukuki koşullara tabi iken, dernek olarak bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi çok daha kolay olabilmektedir. Örneğin, gerçek kişilerin kapalı alanlarda halka açık toplantı yapabilmeleri, bildirim, düzenleme komitesi oluşturulması ve hükümet komiserinin toplantıya katılımı gibi şartlara tabi iken, derneklerin kapalı alanlarda üyelerine ya da halka açık toplantı yapabilmeleri herhangi bir izne ya da bildirim

şartına bağlı değildir. Bunlara ek olarak, derneklerin bir binasının ve merkezinin bulunması, burada ücret karşılığında bir kişi istihdam edebilmesi, yayın bastırabilmesi, tanıtıcı web sayfasına sahip olup bu web sayfası üzerinden derneği tanıtıcı ve bilgilendirici faaliyetlerde bulunabilmesi gibi imkânlar da dernek olmanın avantajlarındandır. Dernek kurularak tüzel kişilik kazanılmasıyla birlikte devlet tarafından kilise kurmak ve ibadet etmek bir hak olarak tanınmış olmaktadır. Dernekler mevzuatında derneklerin merkez dışında şube ya da temsilcilik açmaları da mümkündür. Farklı illerde bulunan grupların dernek merkezine bağlı olarak şube veya temsilcilik kurmak yoluyla örgütlenmeleri, şube veya temsilcilik olarak bir mekân kiralayarak faaliyette bulunmaları mümkün olmaktadır.

Dezavantajlar

Dernekleşmenin dezavantajlarını ise kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- Dernek olma, belli bir bürokratik yük getirmektedir. Kısaca özetlemek gerekirse, bir dernek belirli işleri (beyanname verme, genel kurul toplama vb.) belirli zamanlarda ve düzenli şekilde, yönetmeliklere ve kanunlara uygun şekilde yapmakla yükümlüdür. Ayrıca defterlerin düzenli tutulması, fatura ve evrakların uygun şekilde muhafaza edilmesi gerekmektedir.
- Denetim ve cezaya açık hale gelinecektir. Dernek faaliyetleri kanun ve ilgili yönetmeliklere uygun yapılmadığında ve/veya konusu suç olan faaliyetler yapıldığında bunlar için çeşitli cezalar bulunmaktadır. Ancak dernek faaliyetleri kanunlara ve yönetmeliğe uygun yapıldığında herhangi bir keyfî ceza söz konusu olamaz. Keyfî cezaların uygulandığı durumlarda bu tarz cezalara ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiği durumlara itiraz etme ve yasal mücadele imkânı bulunmaktadır. Dernekler Kanunu'nda öngörülen cezaları kitapçığın sonunda bulabilirsiniz.

DERNEK NASIL KURULUR?

Kurucular

Kurucular yedi gerçek (Derya, Ayhan vb.) veya tüzel (Protestan Derneği, Protestan Vakfı vb.) kişiden oluşmaktadır. Bu yedi kişi arasında yabancı uyruklular olabilir ancak bu kişilerin oturma izinlerinin bulunması gerekmektedir. 90 günlük turist vizesi ile geçici olarak bulunan kişiler kurucular arasında yer alamaz.

Başvuru sırasında yabancı uyruklu kişilerin ikametgâh izin belgelerinin fotokopilerinin verilmesi gerekmektedir. Ayrıca kuruluş bildiriminde bulunan T.C. Kimlik No kısmına yabancı uyruklular için kişiye özel verilen onbir rakamdan oluşan yabancı kimlik numarasının³ yazılması gerekmektedir.

Kuruluş Yeri

Derneğin faaliyet gösterdiği bir adresinin olması gerekmektedir. Bu konu ile ilgili bazı sınırlamalar bulunmaktadır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

1. Derneğin kurulacağı yer tapuda mesken olarak gözükyorsa diğer komşulardan noterden onaylı yazılı izin alınması gerekmektedir. Eğer müstakil bina ise ve dernek tamamını kullanıyorsa böyle bir izne gerek yoktur.
2. Dernek kurulan yer tapuda işyeri, ofis vb. geçiyor ise komşulardan izin alınması gerekmemektedir.
3. Farklı giriş ve çıkışlar var ise aynı mekânda birden fazla dernek veya bir işyeri ve dernek bulunabilir.

Kuruluş Bildirimi

Kuruluş başvuru formu da denilen “kuruluş bildirimi formu”,⁴ gerçek veya tüzel en az yedi kurucu tarafından doldurulmuş ve imzalanarak dernekler müdürlüğüne verilir.

Yazışma ve Tebligatı Almaya Yetkili Kişi veya Kişiler

Dernek henüz kuruluş aşamasında olduğu için gerektiğinde iletişime geçmek için dernekler müdürlüğü tarafından istenen bir formdur. Word formatında aşağıdaki örneğe uygun şekilde hazırlanıp imzalanarak diğer kuruluş evrakları ile birlikte teslim edilmesi gerekmektedir:

³ Yabancı kimlik numarasını bilmeyenler aşağıdaki adresten öğrenebilirler:
<https://tckimlik.nvi.gov.tr/AnonimSorgu.html>

⁴ Bu belgenin bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz:
<http://www.dernekler.gov.tr> Bildirim ve Ekler, EK-2.

DERNEĞİN ADI: KİLİSESİ DERNEĞİ
MERKEZİ:
YAZIŞMA VE TEBLİGAT ALMAYA YETKİLİ KİŞİLER:

Adı / Soyadı

Yerleşim Adresi

Telefon

İmza

Dernek Tüzüğü

Her derneğin bir tüzüğünün olması gerekmektedir ve dernekler tüzüklerinde belirttikleri amaç ve bu amacı gerçekleştirmek üzere sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları dışında faaliyette bulunamazlar. Aşağıda örnek bir tüzük bulunmakla birlikte dernek olarak yapmak istediklerinizi ve amaçlarınızı iyi tespit etmeli ve var olan örnek tüzüğü kendi amaç ve faaliyetlerinize uygun şekilde değiştirmelisiniz.

Amaç ve faaliyetler kısmı dışında kalan bölümlere⁵ genellikle standart olması nedeniyle fazla yer kaplamaması için burada verilmeyecektir. Ancak tüzüğün tam olması için söz konusu bu bölümlerin de eklenmesi zorunludur.

⁵ Amaç ve faaliyet kısımları dışındaki bölümleri aşağıdaki adreste Dernek Nasıl Kurulur başlığı altında bulabilirsiniz:

<http://www.dernekler.gov.tr/>

(Taslak)

..... KİLİSELERİ DERNEĞİ TÜZÜĞÜ

DERNEĞİN ADI VE MERKEZİ:

Madde 1- “..... Kiliseleri Derneği” adı altında bir dernek kurulmuştur. Derneğin Merkezi İstanbul’dadır. Derneğin kısa adı Kilisesi’dir.

DERNEĞİN AMACI

Madde 2- Derneğin amaçları aşağıdaki gibidir:

- 1)** Gerek Türk uyruğunda ve gerekse yabancı uyrukta olsun, Hristiyanlığın Protestan inancına mensup olan ve mezhep ayırt etmeksizin tüm Hristiyan ve Hristiyan inancını benimseyen kişilerin ibadet ve kültür ihtiyaçlarının karşılanması için çaba sarf etmek;
- 2)** İlgi duyanlara ve öğrenmek isteyenlere Hristiyanlığın ne olduğunu ve ne olmadığını anlatmak, açıklamak ve göstermek;
- 3)** Hristiyanlara yapılan hukuk ve insan hakları ihlallerine karşı düşünce ve eylemlerle yasal çerçeveler içinde mücadele etmek;
- 4)** Din ve inanç hürriyetinin geliştirilmesi bakış açısıyla, toplumda bulunan önyargıların azaltılması ve bir hoşgörü kültürünün geliştirilmesi için çaba sarf etmek;
- 5)** Türkiye’de din ve inanç hürriyetini ve buna paralel Evrensel İnsan Haklarının gelişmesini desteklemek;
- 6)** Dil, din, ırk ayrımı gözetmeksizin; afet, savaş ve olağan zamanlarda ihtiyaç sahiplerine gıda, giyecek, sağlık, eğitim, yakacak, kira, barınma, evlenme, iş kurma, konut edinme vb. konularda aynı, nakdi her türlü maddi ve manevi yardımda bulunmak;
- 7)** Amaç konusuna uygun olarak her türlü taşınır ve taşınmaz mallar satın almak, bunlar üzerinde her türlü tasarrufta bulunmak. Bu hakları tesis edebilme, kaldırabilme ve değiştirebilme yetkilerine sahip olmak.

DERNEĞİN ÇALIŞMA ALANI ve FAALİYETLERİ

Madde 3- Dernek amacını gerçekleştirmek için aşağıdaki faaliyetlerde bulunabilir:

- 1)** Derneğin amacına uygun olarak açık oturumlar, konferanslar, seminerler, paneller, sempozyumlar, Kutsal Kitap kursları, dua toplantıları vb. düzenlemek. Her türlü toplantı ve gösteriler yapmak, konserler, tapınma şenlikleri düzenlemek, sergiler açmak, her türlü (yazılı, sözlü, müzikli, görsel vb.) yayınlar yapmak, yarışmalar düzenlemek, ödüller koymak, kutlamalar yapmak;
- 2)** Amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olan her türlü bilgi, belge, doküman ve yayınları temin etmek, dokümantasyon merkezi oluşturmak, çalışmalarını duyurmak için amaçları doğrultusunda gazete, dergi, kitap gibi yayınlar ile üyelerine dağıtmak üzere çalışma ve bilgilendirme bültenleri çıkarmak. Derneği ve faaliyetlerini tanıtmak üzere internet siteleri kurmak;
- 3)** Amacın gerçekleştirilmesi için gerek görülmesi durumunda vakıf kurmak, federasyon kurmak veya kurulu bir federasyona katılmak. Gerekli izin alınarak derneklerin izinle kurulabileceği tesisler kurmak;
- 4)** Tüzük amaçlarının gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyduğu gelirleri temin etmek amacıyla iktisadi, ticari ve sanayi işletmeler kurmak ve işletmek;
- 5)** Derneğin amacı ile ilgisi bulunan ve kanunlarla yasaklanmayan alanlarda, gerek kendi başına gerekse birlikte çalışmaya karar verdiği diğer dernekler, vakıf veya benzeri sivil toplum kuruluşları ve hükümet dışı kuruluşlarla birlikte kampanyalar düzenlemek, ortak çalışmalar ve toplantılar düzenlemek, platformlar oluşturmak;
- 6)** Derneğin amacı ile ilgisi bulunan ve kanunlarla yasaklanmayan alanlarda yurt içi ve yurt dışındaki diğer resmi ya da özel kurum ve kuruluşlarla yardımlaşma ve işbirliğine girmek;
- 7)** Tüzükteki amaçlara uygun olarak faaliyetlerde bulunmak için yurt içinde gerek gördüğü yerlerde şube ve temsilcilik açmak;
- 8)** Tüzükteki amaçlara uygun olarak uluslararası faaliyetlerde bulunmak, yurt dışında şube ya da temsilcilik açmak, yurt dışında dernek ya da üst kuruluşlar kurmak ya da var olan dernek ya da kuruluşlara üye olmak ve bu kuruluşlarla proje bazında ortak çalışmalar yapmak veya yardımlaşmak;

- 9)** Yeni üyeler kazanmak ve dernek amaçlarına uygun olarak halka açık toplantılar düzenlemek, üyeleri arasında ilişkilerin geliştirilmesi ve devam ettirilmesi için yemekli toplantılar, konser, balo, tiyatro, sergi, spor, gezi ve eğlenceli etkinlikler vb. düzenlemek veya üyelerinin bu tür etkinliklerden yararlanmalarını sağlamak;
- 10)** Yardım Toplama Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri ile tüzük hükümlerine uygun olarak yurt içinden ve yurt dışından yardım toplamak, bağış, şartlı ve şartsız bağışlama ve vasiyetleri kabul etmek;
- 11)** Gerekli gördüğünde -Kilise önderi, vaiz vb.- dinsel görevlileri ve her türlü çalışanı istihdam etmek ve bu kişilere görevleri için gerekli eğitimi sağlamak;
- 12)** Geziler, dinlenme-eğlenme toplantıları, dinî toplantılar, dua toplantıları ve yaz, kış, bahar kampları düzenleyerek daha iyi kaynaşma, çalışma ve düşünme ortamı sağlamak;
- 13)** İbadethane(ler) (kilise binası vb.) olan veya oluşturmak üzere arazi ve mekânlar kiralamak, satın almak, inşa etmek, var olanları kullanmak; bunları tefriş etmek ve bunların bakım ve tamirini yapmak;
- 14)** Üye ve topluluk mensuplarının yararlanmaları ve ihtiyaçlıların bakımı için gerekli sosyal ve kültürel tesisleri kurmak, bunları tefriş etmek ve işletmek;
- 15)** Üyelerinin yiyecek, giyecek gibi zaruri ihtiyaç maddelerini ve diğer mal ve hizmetlerle kısa vadeli kredi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sandık kurmak;
- 16)** İhtiyaç olan yerlerde Hristiyan Mezarlığı oluşturulması için gerekli girişimlerde bulunmak;
- 17)** Amacın gerçekleştirilmesi için gerekli görülen hallerde özel ve tüzel kişi ya da kişilere aynı ve nakdi bağış yapmak;
- 18)** Hristiyanların hukuk ve insan haklarının ihlal edilmesi durumunda, bu ihlallere karşı davalar açmak, var olan davaları takip etmek, katkıda bulunmak. Sempozyumlar düzenlemek ve kamuoyu oluşturmak için çaba sarf etmek;
- 19)** Amaç ve faaliyet konularına yönelik gerekli diğer çalışmaları yapmak.

Not 1: Her derneğin bir tüzüğünün bulunması ve bu tüzükte aşağıda gösterilen hususların belirtilmesi zorunludur:

1. Derneğin adı ve merkezi (Derneğinizin adı, daha önce kurulmuş olan bir derneğin adından farklı olmak zorundadır);

2. Derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek için dernekçe sürdürülecek çalışma konuları ve çalışma biçimleri ile faaliyet alanı;
3. Derneğe üye olma ve üyelikten çıkmanın şartları ve şekilleri;
4. Organları ve örgütü;
5. Genel kurulun toplanma şekli ve zamanı;
6. Genel kurulun görevleri, yetkileri, oy kullanma ve karar alma usul ve şekilleri;
7. Yönetim ve denetim kurullarının görev ve yetkileri, ne suretle seçileceği, asil ve yedek üye sayısı;
8. Derneğin şubesinin bulunup bulunmayacağı, bulunacak ise şubelerin nasıl kurulacağı, görev ve yetkileri ile dernek genel kurulunda nasıl temsil edileceği;
9. Üyelerin ödeyecekleri giriş ve yıllık aidat miktarının belirlenme şekli;
10. Derneğin borçlanma usulleri;
11. Derneğin iç denetim şekilleri;
12. Tüzüğün ne şekilde değiştirileceği;
13. Gelir kaynakları;
14. Derneğin feshi halinde mal varlığının tasfiye şekli;
15. Geçici yönetim kurulu.

Not 2: Dernek tüzüğünde dernek üyelerinin ödeyeceği giriş aidatı ve yıllık aidatın belirtilmesi gerekmektedir. Aidatları artırmaya veya eksiltmeye genel kurul yetkilidir. Bu durumda tüzük değişikliği yapılması gerekmez.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında derneğin kuruluşu için hazırlanması gereken zorunlu belgeler aşağıda bir tablo halinde verilmiştir. Başvuru sırasında bu belgelerin eksiksiz şekilde hazırlanmış olması gerekmektedir.

DERNEK KURMAK İÇİN GEREKLİ BELGELER	ADET
1. Gerçek veya tüzel en az 7 kurucu tarafından doldurulmuş ve imzalanmış kuruluş bildirim formu. http://www.dernekler.gov.tr , Bildirim ve ekler kısmında EK-2’de örneği bulunmaktadır.	1
2. Dernek kurucuları tarafında her sayfası imzalanmış dernek tüzüğü (kitapçıkta örnek tüzük bulunmaktadır);	2
3. Dernek kurucuları arasında tüzel kişiliklerin (dernek veya vakıf) bulunması halinde; bu tüzel kişilerin unvanı, yerleşim yeri ve kuruluş belgesi ile tüzel kişiliklerin organları tarafından yetkilendirilen gerçek kişi de belirtilmek kaydıyla bu konuda alınmış kararın fotokopisi;	1
4. Kurucular arasında yabancı dernek veya dernek ve vakıf dışında kar amacı gütmeyen kuruluşlar bulunması halinde, bu tüzel kişilerin derneklere kurucu olabilmesine dair İçişleri Bakanlığı’nca izin verildiğini belirten dernek kurucuları tarafından imzalanmış yazılı beyan;	1
5. Kurucular arasında yabancı uyruklular varsa, bunların Türkiye’de yerleşme hakkına sahip olduklarını gösterir belgelerin fotokopileri;	1
6. Yazışma ve tebligatı almaya yetkili kişi veya kişilerin adı, soyadı, yerleşim yerlerini ve imzalarını belirten liste;	1
7. Dernek merkezinin (ikametgâh) tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen yerlerde bulunacak olması halinde kat malikleri kurulunun oybirliği ile alacağı karar örneği (muvafakatname).	1

Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan ilçeler hariç diğer ilçelerdeki dernek kuruluş işlemlerinde yukarıda belirtilen belgelerin sayısı birer adet arttırılarak verilir.

Çocuk derneklerinde tüzel kişiler kurucu veya üye olamazlar. Ayrıca, çocuk derneklerinde kuruluş bildirimine, kurucu çocukların yasal temsilcilerinin izni eklenir.

Dernekler, kuruluş bildirimi ve eklerini mülki idare amirliğine vermek suretiyle tüzel kişilik kazanırlar, yani kurulmuş olurlar.

Mülki idare amirliği tarafından dernek kuruluş bildirimi gün ve saat belirtilmek suretiyle dernekler birimine havale edilir ve başvuru sahibine kuruluş bildirimi ve eklerinin alındığına dair (Dernekler Yönetmeliği EK-1’de örneği bulunan) alındı belgesi verilir.

Belgelerin tesliminden itibaren dernek kurulmuş olur. Dernekler Müdürlüğü verilen evrakları inceler, verilen belgelerde bir eksiklik veya yanlışlık var ise düzeltilip 30 gün içinde tekrar Dernekler Müdürlüğü’ne teslim edilmek üzere dernek kurucularına geri gönderir. Evraklarda bir eksiklik veya yanlışlık yoksa söz konusu derneğin kurulmuş olduğu ve üstünde derneğin kütük numarası bulunan belge onaylı tüzükle birlikte kuruculara verilir. Bu aşamadan sonra derneğin kurulmuş olmaktadır. Ancak önce aşağıdaki notları okumanızı tavsiye ederiz.

Not 1: Dernek evraklarının incelenmesi yasal olarak 60 gün olmakla birlikte genellikle 15 gün içerisinde inceleme sonuçlanmaktadır. Bu nedenle başvurduğunuz Dernekler Müdürlüğü’nün size tebligatını beklemeden telefon ile başvurunuzun durumunu takip ediniz.

Not 2: Dernekler Müdürlüğü’ne verdiğiniz evrakların muhakkak bir fotokopisini alınız, ayrıca Dernekler Müdürlüğü’nün size vereceği evrakların aslını saklayınız. Dernek defterleriniz olduktan sonra bu evrakların gelen ve giden evrak olarak kayıt altına alınması zorunludur.

Not 3: Verilmesi zorunlu evraklar içinde bulunmamakla birlikte, dernek tüzüğünüzü word formatında oluşturup, bir CD ortamında evraklarınız ile birlikte dernekler müdürlüğüne veriniz. Bu onların tüzük üzerinde çalışmalarını kolaylaştıracaktır.

Not 4: Bazı dernek müdürlükleri derneğin faaliyet göstereceği yer ile ilgili kira kontratı istemektedir. Bu kira kontratı dernek adına ya da yönetim kurulu başkanı adına olabilir. Dernek kurulduktan sonra yönetim kurulu başkanı adına kira kontratı yapılmış ise dernek adına değiştirilmelidir.

ŞUBE AÇMAK

Şube, dernek faaliyetlerinin yürütülebilmesi için bir derneğe bağlı olarak açılan, tüzel kişiliği olmayan, bünyesinde organları bulunan alt birimdir. Derneğin şube açabilmesi için şube açabileceğini tüzüğünde belirtmiş olması, dernek genel kurulunca yetki verilen yönetim kurulunun en az 3 kişiyi yetkili kılması gerekir.

ŞUBE AÇMAK İÇİN İSTENEN BELGELER

1. Aşağıda belirtilen ekleriyle birlikte şubenin açılacağı yerin mülki idare amirliğine verilmek üzere iki adet kuruluş bildirimini (EK-2);
2. İlgili dernekler müdürlüğünce onaylanmış iki adet dernek tüzüğü;
3. Kurucuların nüfus cüzdan fotokopisi;
4. Şube kurucuları arasında tüzel kişilerin bulunması halinde, bu tüzel kişilerin unvanı, yerleşim yeri ve kuruluşuna ait belgeler ile tüzel kişilerin organları tarafından yetkilendirilen gerçek kişi de belirtilmek kaydıyla bu konuda alınmış kararın fotokopisi;
5. Kurucular arasında yabancı uyruklular varsa, bunların Türkiye’de yerleşme hakkına sahip olduklarını gösterir belgelerin fotokopileri;
6. Geçici yönetim kurulu üyeleri ile yazışma ve tebligat almaya yetkili kişi veya kişilerin adı, soyadı, yerleşim yeri ve imzalarını içeren liste;
7. Şube açılması için yönetim kuruluna verilmiş yetkiyi gösteren genel kurul kararının fotokopisi;
8. Kurucu olarak yetkilendirilmiş kişiler için alınmış dernek yönetim kurulu kararı fotokopisi.

Not 1: Şubeler genel kurul toplantılarını merkez genel kurullarından iki ay önce yapmak zorundadır.

Not 2: Şube açmaktansa daha az bürokratik yükü bulunduğu için temsilcilik açılmasını tavsiye ederiz.

TEMSİLCİLİK AÇMAK

Dernekler, gerekli gördükleri yerlerde dernek faaliyetlerini yürütmek amacıyla temsilcilik açabilirler. Temsilcilikler, şube veya dernek genel kurullarında temsil edilmezler. Şubeler temsilcilik açamazlar. Temsilciliğin adresi, yönetim kurulu kararıyla temsilci olarak görevlendirilen kişi veya kişiler tarafından o yerin mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirilir. Temsilcilik açılmadan önce, bu konuda alınan karar karar defterine kaydedilmelidir.

ÖRNEK KARAR

Dernek yönetim kurulu üyeleri dernek merkezinde toplanarak aşağıdaki kararları almışlardır.

Derneğimizin Yalova ilinde temsilcilik açmasına, temsilciliğin Yalova ilinde adresinde faaliyet göstermesine, derneğimizi Yalova ilinde her konuda temsil etmek, tanıtmak, yeni üyeler kazandırmak için çaba sarf etmek, tanıtıcı faaliyetler yapmak ve temsilcilik açılış işlerini tamamlamak için derneğimizin üyesi'a görev ve yetki verilmesine karar verilmiştir.

Karar alındıktan sonra bu durum bir dilekçe ile temsilciliğin bulunduğu şehrin Dernekler Müdürlüğü'ne yazılı olarak bildirilmelidir.

ÖRNEK DİLEKÇE

T.C. YALOVA VALİLİĞİ'NE

17.01.2013

Konu: Kilisesi Derneği Temsilcilik Açılışı Bildirme

*İzmir ili Konak ilçesi adreste faaliyet gösteren, kütük numaralı
... Kilisesi Derneği olarak yönetim kurulumuzun tarihli, sayılı kararına
istinaden Yalova İli adresinde temsilcilik açmış bulunuyoruz. Derneğimizi her
konuda temsil etmek üzere adresinde oturan telefon numaralı
yetkilidir.*

Bilgilerinize arz ederiz.

..... *Kilisesi Derneği*
Yönetim Kurulu Başkanı

İmza

Ekler

1. Yönetim kurulu karar fotokopisi
2. Dernek tüzüğü
3. Kimlik fotokopisi

DERNEK DEFTERLERİ

Dernekler, kanun ve yönetmelikte belirtilen defterleri tutmak zorundadır. Derneğinizin onay yazısını aldıktan sonra genellikle doğru formatında bulunması kolay olmaması nedeni ile dernekler müdürlüğüne yakın bir kırtasiyeden aşağıdaki defterleri temin edebilirsiniz. İki tür defter tutulur, bu türlerden birini seçmeniz gerekmektedir. İşletme hesabı (basit hesap) şeklinde defter tutmanızı tavsiye etmekteyiz.

a) İşletme Hesabı Esasında Tutulacak Defterler ve Uyulacak Esaslar:

1. Karar Defteri: Yönetim kurulu kararları tarih ve numara sırasıyla bu deftere yazılır ve kararların altı toplantıya katılan üyelerce imzalanır. Kararın bitimi ve imzalar arasında satır boşluğu olmamasına dikkat edilmelidir. Derneğin yapacağı faaliyetler, harcamalar, genel kurul vb. tüm çalışmaların kararının alınması gerekmektedir. Kararların el yazısı ve mürekkepli kalemle yazılması gerekmektedir. Dernek kurulduktan ve defterleriniz onaylandıktan sonra ilk olarak aşağıdaki kararı alabilirsiniz:

ÖRNEK KARAR

Dernek yönetim kurucu üyeleri dernek merkezinde toplanarak aşağıdaki kararları almıştır:

1. Derneğin yönetim kurulu görev bölümüne geçildi,

Yönetim kurulu başkanlığına;

Başkan yardımcılığına;

Genel sekreterliğe;

Saymanlığa;

Üyeliklere

Seçilerek görevlendirilmelerine;

1. Dernek gelirlerinin toplanmasında kullanılmak üzere A serisinden sıra no:

0000001-0000500 arası 10 cilt alındı belgesi makbuzunun matbaada

bastırılmasına ve makbuzların matbaadan alınması için sayman

yetkili kılınmasına, 5 koçan gider makbuzu bastırılmasına;

2. Derneğin ihtiyacı olan mühür ve kaşenin yaptırılmasına;

3. Dernek adına vergi numarası alınmasına;

4. Dernek ihtiyaçlarının karşılanması konusunda -200 TL- (ikiyüz Türk Lirası)

kadar olan harcamalarda ayrıca bir karar almaksızın, yönetim kurulu üyelerinin her birinin yetkili kılınmasına karar verilmiştir.

2. Üye Kayıt Defteri: Derneğe üye olarak girenlerin kimlik bilgileri, derneğe giriş ve çıkış tarihleri bu deftere işlenir. Üyelerin ödedikleri giriş ve yıllık aidat miktarları bu deftere işlenebilir. İlk olarak dernek kurucularını yazıp sonra diğer üye kayıtlarını yapabilirsiniz.

3. Evrak Kayıt Defteri: Gelen ve giden evraklar, tarih ve sıra numarası ile bu deftere kaydedilir. Gelen evrakın asılları ve giden evrakın kopyaları dosyalanır. E-posta yoluyla gelen veya giden evraklar çıktısı alınmak suretiyle saklanır. Üye başvuru formları ve üyeye yazılan cevaplar dahil olmak üzere tüm evraklar düzenli olarak deftere kayıt edilmeli ve dosyalanıp en az beş yıl süre ile

saklanmalıdır. Her yılın evraklarının giden ve gelen olarak ayrı ayrı dosyalanmasının düzen açısından yararlı olacağını düşünmekteyiz.

4. Demirbaş Defteri:⁶ Derneğe ait demirbaşların edinme tarihi ve şekli ile kullanıldıkları veya verildikleri yerler ve kullanım sürelerini dolduranların kayıttan düşürülmesi bu deftere işlenir.

5. İşletme Hesabı Defteri: Dernek adına alınan gelirler ve yapılan giderler açık ve düzenli olarak bu deftere işlenir. Dernekler harcamalarını fiş, fatura, gider makbuzu ve gider pusulası ile yaparlar. Gelirler, alındı belgesi (gelir makbuzu) ile elden veya banka hesabı aracılığı ile toplanır. Banka dekontları da makbuz yerine geçmektedir. Yönetim kurulu üyeleri dışında kalan üyeler aracılığı ile gelir toplanacaksa bu kişiler için yetki belgesi çıkartılması ve bir örneğinin Dernekler Müdürlüğü'ne verilmesi gerekmektedir.⁷ Bu belgeler düzenli olarak bu deftere işlenmeli ve en az beş yıl süre ile saklanmalıdır.

6. Alındı Belgesi Kayıt Defteri:⁸ Alındı belgelerinin seri ve sıra numaraları, bu belgeleri alan ve iade edelerin adı, soyadı ve imzaları ile aldıkları ve iade ettikleri tarihler bu deftere işlenir.

b) Bilanço Esasında Tutulacak Defterler ve Uyulacak Esaslar:

Yıllık ciroları 500.000 TL (Beşyüzbin Türk Lirası) üzerinde olan derneklerin bu defterleri tutması zorunludur.

1. (a) bendinin 1, 2, 3 ve 6. alt bentlerinde kayıtlı defterleri bilanço esasında defter tutan dernekler de tutarlar.

⁶ 23.01.2013 tarihli Dernekler Yönetmeliği değişikliği ile bu defterin tutulması isteğe bağlı hale getirilmiştir. Kullanılması durumunda onaylatılması zorunlu değildir.

⁷ Yetki belgesi örneği <http://www.dernekler.gov.tr/> adresinde Bildirim ve Ekler başlığı altında EK-19'da bulunmaktadır.

⁸ 23.01.2013 tarihli Dernekler Yönetmeliği değişikliği ile bu defterin tutulması isteğe bağlı hale getirilmiştir. Kullanılması durumunda onaylatılması zorunlu değildir.

2. Yevmiye Defteri, Büyük Defter ve Envanter Defteri:⁹ Bu defterlerin tutulma usulü ile kayıt şekli Vergi Usul Kanunu ile bu kanunun Maliye Bakanlığı'na verdiği yetkiye istinaden yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği esaslarına göre yapılır.

İşletme Hesabı esasına göre kayıt tutacak derneklerin Karar Defteri, Üye Kayıt Defteri, Evrak Kayıt Defteri, İşletme Hesabı Defteri'ni; bilanço esasına göre defter tutacak derneklerin Karar Defteri, Üye Kayıt Defteri, Evrak Kayıt Defteri ve Yevmiye Defteri'ni noterden veya Dernekler Müdürlüğü'nden tasdikletmeleri zorunludur. Noter onayı ücretlidir. Dernekler müdürlüklerinde defterlerinizi ücretsiz olarak tasdik ettirebilirsiniz.

Not: Defterlerde karalama, silme, daksilleme, sayfa koparma veya ekleme yapılmaz. Bir hata yapıldı ise hatanın üstü alttaki yazı okunacak şekilde düz bir çizgi ile çizilir ve yanına paraf atılır.

DERNEĞE ÜYE OLMA, ÜYELİKTEN ÇIKMA VE ÇIKARILMA

Üye Olma

Üyelik genel kurul üyeliği (asil üyelik) ve fahri üyelik olarak ikiye ayrılır:

1. Asil Üyelik: Fiil ehliyetine sahip ve derneğin amaçlarını benimseyen, bu amaçları gerçekleştirmeye yarayacak vasıflara sahip olan herkes derneğe üye olabilir. Ancak hukuken üyelik engeli olanlar derneğe üye olamazlar.

Derneğe üye olmak isteyenler bir üyenin yazılı referansı ile dernek merkezine başvurarak Üyelik bildirim formunu doldurup Dernek Başkanlığı'na sunarlar. Yönetim kurulu üyelik için yapılan başvuruyu en geç 30 gün içinde üyelik talebinin kabulü ya da reddi şeklinde karara bağlar. Ret halinde gerekçe gösterilmesi gerekmez.

Şahsa bağlı olan üyelik hakkı bölünemez ve devredilemez. Hiç kimse derneğe üye olmaya zorlanamaz. Üye başvuru formu aşağıdaki gibi olabilir:

⁹ 23.01.2013 tarihli Dernekler Yönetmeliği değişikliği ile Envanter Defteri ve Büyük Defter'in tutulması isteğe bağlı hale getirilmiştir. Kullanılması durumunda onaylatılması zorunlu değildir.

..... KİLİSELER DERNEĞİ
ÜYELİK BAŞVURU FORMU

Tarih ... / ... / ...

Adı, Soyadı:

Vatandaşlık No:

Tabiyeti:

Anne Adı

Baba Adı

Cinsiyeti

Mesleği

Doğum Yeri

Doğum Tarihi:

E-Mail:

Telefonu:

Adresi:

Yukarıda verdiğim bilgilerin doğruluğunu ve Dernekler Kanunu'nda belirtilen yasaklar kapsamına girmediğini, tüzüğü okuduğumu ve tüzük hükümlerini aynen kabul ettiğimi beyan ederim. Üyelik başvurumun kabulünü arz ederim.

İmza

Ekleri:

- 1. Fotoğraf**
- 2. Kimlik fotokopisi**
- 3. Yabancılar için ikametĐah teskeresi ve pasaport fotokopisi**

Yukarıda hakkında bilgi verilen kişinin derneğimize üye olmasını teklif ederim.

Öneren üyenin

Adı, Soyadı:

İmza:

2. Fahri Üyelik: Dernek amaçlarına hizmet etmiş ya da edeceğine inanılan kişiler ile yurt dışında ya da içinde bilim, fikir, sanat, insan hakları, inanç özgürlüğü alanlarında insanlığa hizmetleri olan kişilere yönetim kurulu kararı ile derneğe fahri üyelik unvanı verilebilir. Fahri üyelik sıfatı, bu üyeliği uygun görülen kişinin üyeliği kabulü ile yürürlüğe girer. Fahri üyelerin genel kurulda oy hakkı yoktur. Fahri üyeler diledikleri takdirde derneğe bağış yapabilir ve aidat ödeyebilirler.

Kimler Dernek Üyesi Olamaz?

1. Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları;
2. Kolluk kuvvetleri mensupları dernek üyesi olamazlar.
3. Özel kanunlarında dernek kurması yasaklananlar ve kısıtlananlar dernek kuramaz ve dernek üyesi olamazlar. Bunun dışındaki kamu görevlileri için kısıtlama yoktur (Dernekler Kanunu, madde 3).
4. Atatürk Kültür, Dil Tarih Yüksek Kurumu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, Emniyet, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Rekabet Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, TBMM, T.C. Merkez Bankası, Yüksek Öğretim Kurulu ve Danıştay mensupları ile Gülhane Askeri Tıp Akademisi öğrencileri için değişik şekillerde ve çeşitli kısıtlamalar bulunmaktadır (Memurlar-Net, 10.01.2005).
5. Belediye başkanlarının profesyonel spor kulüplerine başkanlık yapabilmeleri dışında tüm derneklere üyelikleri kısıtlanmıştır.
6. Fiil ehliyetine sahip olmayanlar dernek üyesi olamazlar.
7. 18 yaşından küçükler velilerinin yazılı izni ile sadece çocuk derneklerine üye olabilirler.

Üyelikten Çıkma

Hiç kimse bir dernekte üye kalmaya zorlanamaz, her türlü istifa hakkına sahiptir. Üyenin istifa dilekçesi yönetim kuruluna ulaştığı anda çıkış işlemi sonuçlanmış olur.

Üyelikten Çıkarılma

Dernek üyeliğinden çıkarılmayı gerektiren haller aşağıda belirtilmiştir:

- 1 - Dernek tüzüğüne aykırı davranışlarda bulunmak;
- 2 - Verilen görevlerden sürekli kaçınmak;
- 3 - Yazılı ikazlara rağmen üyelik aidatını altı ay içinde ödememek;
- 4 - Dernek organlarınca verilen kararlara uymamak;
- 5 - Dernek içerisinde karışıklık ve üyeler arasında sürekli huzursuzluk çıkarmak, yıkıcı ve bölücü faaliyetlerde bulunmak;
- 6 – Başta Hristiyanlık olmak üzere inançlara hakaret etmek;
- 7 - Üye olma şartlarını kaybetmiş olmak (yabancı üyeler oturma izinlerini 30 gün içinde yenileyemezlerse üye olma şartlarını kaybetmiş olurlar).

Üyelerin Hakları

Dernek üyeleri eşit haklara sahiptir. Her üye genel kurulda bir oy hakkına, seçilmesi durumunda yönetim kurulu veya diğer organlarda yer alma hakkına sahiptir. Üye, seçimlerde oyunu bizzat kullanmak zorundadır.

DERNEĞİN ORGANLARI

Dernek genel kurul, yönetim kurulu ve denetleme kurulu olmak üzere 3 temel organdan oluşur.

a) GENEL KURUL

Dernek tüzüğüne göre genel kurul bu kurula katılma hakkı bulunan üyelere oluşur.

1. Genel Kurul Toplantıları

Kuruluş bildiriminde, tüzüğünde ve diğer belgelerinde kanuna aykırılık veya noksanlığın bulunmaması ya da kanuna aykırılık ve noksanlığın verilen süre içinde giderilmesi durumunda, onayın derneğe yazılı olarak bildirilmesinden itibaren 6 ay içinde derneğin ilk genel kurul toplantısını yapması ve organlarını oluşturması zorunludur.

Genel kurul, dernek tüzüğünde belli edilen zamanlarda olağan, yönetim veya denetim kurulunun gerekli gördüğü hallerde veya dernek üyelerinden beşte birinin yazılı isteği üzerine 30 gün içinde olağanüstü toplanır. Olağan genel kurul toplantılarının en geç 3 yılda bir yapılması zorunludur. Genel kurul toplantıya yönetim kurulunca çağrılır.

2. Genel Kurula Çağrı ve Davetin Yapılış Şekli

Yönetim kurulu, dernek tüzüğüne göre genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler. Genel kurula katılma hakkı bulunan üyeler, en az 15 gün önceden, toplantının günü, saati, yeri ve gündemi belirtilmek kaydıyla şu kanallardan toplantıya çağrılırlar:

Derneğin internet sayfasında ilan edilerek;

Dernek üyesinin bildirdiği elektronik posta adresine elektronik posta gönderilerek (gönderilen elektronik postanın bir çıktısının alınıp evrak kayıt defterine giden evrak olarak işlenip saklanması gerekmektedir);

Sabit ya da GSM numarasına SMS gönderilerek,

Mahalli yayın araçları kullanılarak (örneğin en az bir yerel gazetede ilan verilerek, belediye hoparlöründen sesli ilan, yerel radyodan ilan yapılarak) toplantıya çağrılırlar.

Bu çağrıda, çoğunluk sağlanamaması sebebiyle toplantı yapılamazsa, ikinci toplantının hangi gün, saat ve yerde yapılacağı da belirtilir. İlk toplantı ile ikinci toplantı arasındaki süre 7 günden az, 60 günden fazla olamaz.

Toplantı, çoğunluk sağlanamaması sebebinin dışında başka bir nedenle ertelenirse, bu durum erteleme sebepleri de belirtilmek suretiyle, ilk toplantı için yapılan çağrı usulüne uygun olarak üyelere duyurulur. İkinci toplantının erteleme tarihinden itibaren en geç 6 ay içinde yapılması zorunludur. Üyeler ikinci toplantıya, birinci çağrıda belirtilen esaslara göre yeniden çağrılır. Genel kurul toplantısı bir defadan fazla ertelenemez.

3. Genel Kurul Toplantısının Yapılış Şekli

Genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesi toplantı yerinde hazır bulundurulur. Toplantı yerine girecek üyelerin resmî makamlarca verilmiş kimlik belgeleri, yönetim kurulu üyeleri veya yönetim kurulunca görevlendirilecek görevliler tarafından kontrol edilir. Üyeler, yönetim kurulunca düzenlenen listedeki adları karşısına imza atarak toplantı yerine girerler. Kimlik belgesini göstermeyenler, belirtilen listeyi imzalamayanlar ile genel kurula katılma hakkı bulunmayan üyeler toplantı yerine alınmaz. Bu kişiler ve dernek üyesi olmayanlar, ayrı bir bölümde genel kurul toplantısını izleyebilirler.

Toplantı yeter sayısı sağlanmışsa durum bir tutanakla tespit edilir ve toplantı yönetim kurulu başkanı veya görevlendireceği yönetim kurulu üyelerinden biri tarafından açılır. Toplantı yeter sayısı sağlanamaması halinde de yönetim kurulunca bir tutanak düzenlenir.

Yeterli çoğunluk sağlanmışsa, açılıştan sonra, toplantıyı yönetmek üzere bir başkan ve başkan vekili ile yazman seçilerek divan heyeti oluşturulur. Dernek organlarının seçimi için yapılacak oylamalarda, oy kullanan üyelerin divan heyetine kimliklerini göstermeleri ve hazır bulunanlar listesindeki isimlerinin karşısını imzalamaları zorunludur. Toplantının yönetimi ve güvenliğinin sağlanması divan başkanına aittir. Genel kurul, gündemdeki konuların görüşülerek karara bağlanmasıyla sonuçlandırılır. Genel kurulda her üyenin bir oy hakkı vardır ve üye oyunu şahsen kullanmak zorundadır. Toplantıda görüşülen konular ve alınan kararlar bir tutanağa yazılır ve divan başkanı ile yazmanlar tarafından birlikte imzalanır. Toplantı sonunda, tutanak ve diğer belgeler yönetim kurulu başkanına teslim edilir. Yönetim kurulu başkanı bu belgelerin korunmasından ve yeni seçilen yönetim kuruluna 7 gün içinde teslim etmekten sorumludur.

4. Şubelerin Genel Kurul Toplantıları

Şubeler, olağan genel kurul toplantılarını, merkez olağan genel kurul toplantısından en az 2 ay önce tamamlamak ve genel kurul sonuç bildiriminin bir örneğini toplantının yapıldığı tarihi izleyen 30 gün içinde mülki idare amirliğine ve genel merkezlerine bildirmek zorundadırlar.

5. Genel Kurul Sonuç Bildirimi

Olağan veya olağanüstü genel kurul toplantılarını izleyen 30 gün içinde, yönetim ve denetim kurulları ile diğer organlara seçilen asil ve yedek üyeleri içeren “genel kurul sonuç bildirimi”¹⁰ mülki idare amirliğine verilir.

Genel kurul toplantısında tüzük değişikliği yapılması halinde, genel kurul toplantı tutanağı, tüzüğün değişen maddelerinin eski ve yeni şekli, her sayfası yönetim kurulu üyelerinin salt çoğunluğunca imzalanmış dernek tüzüğünün son şekli, bu fıkrada belirtilen süre içinde ve bir yazı ekinde mülki idare amirliğine verilir.

Divan başkanı, başkan yardımcıları ve yazman tarafından imzalanmış genel kurul toplantı tutanağının bir örneği aşağıda verilmiştir.

..... **DERNEĞİ’NİN**

06 Haziran 2009 tarihinde yapılan

OLAĞAN / OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI DİVAN TUTANAĞI

Dernek Yönetim Kurulu’nun almış olduğu karar gereği 06.06.2009 tarihinde yapılacak olan Genel Kurul toplantısı üyelere 20.05.2009 tarihinde elektronik posta (e-mail) ile duyuruldu. Derneğe kayıtlı 32 üyeden 19 üyenin hazır olduğu ve katılım listesini imzaladıkları görülerek toplantı başladı.

Dernek Yönetim Kurulu Başkanı açılış konuşmasını yaptı. Gündemi okuyarak gündeme ilave edilecek bir konu olup olmadığını sordu. Gündem aynı şekli ile kabul edildi.

1. Genel kurulda gündem gereğince Divan oluşumu için yapılan liste genel kurulun oylamasına sunuldu. Divan Kurulu Başkanlığına, Başkan Yardımcılığına, Divan Yazmanlığına 19 oy ile seçildi. M. Kemal Atatürk, silah arkadaşları ve aziz şehitlerimiz için bir dakikalık saygı duruşunun ardından İstiklal Marşı okundu.

¹⁰ Bu formun bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz: <http://www.dernekler.gov.tr/> Bildirim ve Ekler, EK-3.

2. Gündem gereğince Yönetim Kurulu Başkanı söz alarak derneğin kuruluşundan bugüne kadar olan gelişmeler hakkında bilgiler verdi.

3. Gündem gereğince dernek organları seçimine geçildi. Dernek Divan Kurulu Başkanlığı'nca organlar için aday olacakların listelerini bildirmeleri istendi. Sayın tarafından Divan Kurulu Başkanlığı'na bir liste sunuldu. Başka liste sunulmadığı görüldü. Bunun üzerine Divan Başkanlığı Sayın sunduğu listede bulunan Yönetim Kurulu asil ve yedek üyelerini, Denetim Kurulu asil ve yedek üyelerini ayrı ayrı okudu.

Gizli oy, açık tasnif ilkesi ile yapılan oylamanın neticesinde Yönetim Kurulu Başkanlığına 19 üyenin oybirliği ile seçildi.

Yönetim Kurulu Asil Üyeleri:

.....

Yönetim Kurulu Yedek Üyeleri:

.....

Denetleme Kurulu Asil Üyeleri:

.....

Denetleme Kurulu Yedek Üyeleri:

.....

Yukarıda adı geçen üyeler, ilgili organlara 19 üyenin oybirliği/oyçokluğu ile seçildi.

Gündem gereğince, dilek ve temenniler bölümünde söz alan olmadı. Yönetim Kurulu başkanlığına seçilen tarafından teşekkür konuşması yapıldı. Toplantı aynı gün saat 16:00'da sona erdi.

Divan Bşk.

Divan Bşk. Yrd.

Divan Yazmanı

.....

.....

.....

Genel kurul sonuç bildirimini, Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan ilçeler hariç diğer ilçelerde bulunan dernekler tarafından iki suret olarak verilir. Genel kurul sonuç bildirimleri, dernek yönetim kurulu tarafından yetki verilen bir yönetim kurulu üyesi tarafından da yapılabilir. Bildirimin yapılmamasından

yönetim kurulu başkanı sorumludur. Genel kurul sonuç bildirimini ve eklerinin mevzuata uygunluğu dernekler birimlerince incelenir. Eksikler ve hatalar varsa bunların düzeltilmesi derneklerden istenir. Eksiklik ve hataların giderilmemesi veya konusu suç teşkil eden fiillerin tespit edilmesi halinde gerekli yasal işlem yapılır.

6. Genel Kurul Konusunda Dikkat Edilmesi Gerekenler

Genel Kurul öncesinde karar defterine genel kurul kararının yazılması gerekmektedir. Genel kurul kararı karar defterine şöyle yazılabilir:

Derneğimiz ilk olağan/olağanüstü Genel Kurulu'nu tarihinde günü saat 'de adresinde aşağıdaki gündeme göre yapacaktır. Çoğunluk sağlanamaması durumunda tarihinde günü aynı yer, saat ve gündem ile yapılmasına karar verilmiştir. Davet üyelere e-posta aracılığı ile gönderilecektir.

Gündem: Açılış, yoklama, Divan Başkanlığı seçimi, saygı duruşu, İstiklal Marşı, Yönetim Kurulu Başkanı'nın konuşması, Yönetim ve Denetleme Kurulu üyelerinin seçimi, dilek ve temenniler, kapanış.

Genel kurulun üyelere en az 15 gün önceden duyurulması gerekmektedir. Bu durumda genel kurul kararını genel kurul tarihinden en az 16 gün önce almanız gerekmektedir.

Ayrıca karar defterine genel kurul kararını aldıktan sonra genel kurul bitene kadar yeni üye kaydedemezsiniz, bu nedenle genel kurul kararını almadan önce kurucular ile birlikte en az 17 üye kayıt etmiş olmanız gerekmektedir.

Üyelere e-posta yoluyla veya yazılı olarak gönderilecek davet aşağıdaki gibi olabilir. Ancak her iki durumda davetin bir örneğinin çıktısını/fotokopisini alıp giden evrak dosyanıza işlemeniz gerekmektedir:

Sayın

Derneğimiz ilk/olağan/olağanüstü Genel Kurulu'nu tarihinde günü saat 'de adresinde aşağıdaki gündeme göre yapacaktır. Çoğunluk sağlanamaması durumunda tarihinde günü aynı yer, saat ve gündem ile yapılmasına karar verilmiştir. Siz üyemize duyurulur.

Gündem: Açılış, yoklama, divan başkanlığı seçimi, saygı duruşu, İstiklal Marşı, Yönetim Kurulu Başkanı'nın konuşması, Yönetim ve Denetleme Kurulu üyelerinin seçimi, dilek ve temenniler, kapanış.

.....Derneği

Başkan/Genel Sekreter

.....

7. Genel Kurulun Görev ve Yetkileri

Aşağıda yazılı konular yalnızca genel kurulca görüşülüp karara bağlanır:

1. Dernek organlarının seçilmesi;
2. Dernek tüzüğü'nün değiştirilmesi;
3. Derneğin feshedilmesi;
4. Yönetim ve denetleme kurulları raporlarının görüşülmesi, yönetim kurulunun ibra edilmesi;
5. Yönetim kurulunca hazırlanan bütçenin görüşülüp, aynen veya değiştirilerek kabul edilmesi;
6. Üyeliğin reddi veya üyelikten çıkarma hakkında verilen yönetim kurulu kararlarına karşı yapılan itirazların incelenmesi ve karara bağlanması;
7. Dernek için gerekli taşınmaz malların satın alınması veya mevcut taşınmaz malların satılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesi;
8. Yönetim kurulunca dernek çalışmaları ile ilgili olarak hazırlanacak yönetmeliklerin incelenip aynen veya değiştirilerek onaylanması;
9. Derneğin diğer organlarının denetlenmesi ve gerektiğinde haklı sebeplerle bunların görevlerine son verilmesi;

13. Kamu görevlisi olmayan başkan ve üyelere verilecek ücret ile her türlü ödenek, yolluk ve tazminatlar ile dernek hizmetleri için görevlendirilecek üyelere verilecek gündelik ve yolluk miktarlarının tespit edilmesi.

8. Genel Kurulda Oy Kullanma ve Karar Usul ve Şekilleri

Genel kurulda, aksine karar alınmadığı takdirde, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçimleri gizli oylama ile yapılır, diğer konulardaki kararlar ise açık olarak oylanır. Gizli oylama, üyelerin seçimlerini yazdıktan sonra mühürlenmiş kağıtları veya oy pusulalarını daha önceden oylama için hazırlanmış içi boş bir kaba atmalarının ardından oylamanın son bulması, daha sonra da toplantı başkanının açık döküm yaparak oyları sayması ile gerçekleşir.

Açık oylamada, genel kurul başkanının belirteceği yöntem uygulanır.

Genel kurul kararları toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğuyla alınır. Ancak, tüzük değişikliği ve derneğin feshi kararları toplantıya katılan üyelerin 2/3 çoğunluğuyla alınır.

b) YÖNETİM KURULU

Yönetim kurulu 5 asil ve aynı sayıda yedek üye olacak şekilde genel kurulca gizli oyla seçilir. Asil üyeliklerde boşalma olduğu takdirde yedek üyelere ilk sıradaki göreve çağrılır, kabul etmez ise sırayla sonraki üyelere sorulur. Değişiklik 30 gün içerisinde dernekler müdürlüğüne bildirilir. Yedek üyelerin göreve çağrılması ve değişikliğin “dernek organlarındaki değişiklik bildirim formu”¹¹ ile dernekler müdürlüğüne bildirilmesi zorunludur.

1. Yönetim Kurulunun Görevleri

1. Derneği temsil etmek veya bu hususta kendi üyelerinden bir veya birkaçına yetki vermek.
2. Derneğin gelir ve gider hesaplarına ilişkin işlemleri yapmak ve gelecek döneme ait bütçeyi hazırlayarak genel kurula sunmak.

¹¹ Bu formun bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz:
<http://www.dernekler.gov.tr/> Bildirim ve Ekler, EK-25.

3. Derneğin çalışmaları ile ilgili yönetmelikleri hazırlayarak genel kurulun onayına sunmak.
4. Genel kurul yetkisi ile taşınmaz mal satın almak, derneğe ait taşınır ve taşınmaz malları satmak, bina veya tesis inşa etmek, devlet tahvili, hazine bonosu veya her nevi tahvil veya hisse senedi satın almak.
5. Kira sözleşmesi yapmak, dernek lehine rehin ipotek veya aynı haklar tesis ettirmek.
6. Derneğin amaçlarını gerçekleştirmek için her çeşit kararı almak ve uygulamak.
7. Her faaliyet yılı sonunda derneğin yıllık bilanço ve yönetim kurulu çalışmalarını açıklayan raporu düzenleyerek denetim kuruluna sunmak.
8. Derneğe üye alınmasına veya üyelikten çıkarılmasına karar vermek.

2. Yönetim Kurulunun Yedek Üyelerle Tamamlanması

Yönetim kurulu üye sayısı, boşalmalar sebebiyle bütün yedeklerin de getirilmesinden sonra, üye tam sayısının yarısından aşağı düşerse, genel kurul mevcut yönetim kurulu üyeleri veya denetleme kurulu tarafından bir ay içinde toplantıya çağrılır. Çağrı yapılmazsa üyelerden birinin istemi üzerine sulh hâkimi 3 üyeyi genel kurulu toplantıya çağırarak görevlendirir.

c) DENETLEME KURULU

Denetleme kurulu 3 asil 3 yedek üye olmak üzere genel kurulca seçilir. Denetleme kurulu her yıl bir "iç denetim raporu" hazırlar.¹² Bu rapor aracılığı ile dernek kendi kendini denetlemiştir.

1. Denetleme Kurulunun Görevleri

1. En geç yılda bir ve belirsiz zamanlarda derneğin bütün hesap ve işlemlerini, yönetim kurulunun işlem ve faaliyetlerini, derneğin mali durumunu incelemek ve denetlemek.

¹² Bu raporu şu adreste bulabilirsiniz:

http://www.dernekler.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=722%3Adernek-c-denetim-raporu&catid=54%3Aduyurular&Itemid=86&lang=tr

2. Denetim sonucu düzenlenecek raporları yönetim kuruluna ve genel kurul toplantısından önce hazırlanacak yıllık raporları genel kurula sunmak.

3. Gerekli görüldüğü durumlarda genel kurulu toplantıya çağırarak.

Denetleme kurulu haricinde dernekler müdürlükleri tarafından yapılacak bir dış denetim söz konusudur. Dış denetim İçişleri Bakanlığı veya derneğin bulunduğu yerin en büyük mülki idare amiri tarafından, gerek görülen hallerde dernek ve birliklerin yönetim yerleri, müesseseleri ve her çeşit eklentileri, defterleri, hesap ve işlemlerinin denetlenmesi suretiyle gerçekleşir. İçişleri Bakanlığı, bu denetlemeyi dernek denetçileri, mülkiye müfettişleri veya valilikler aracılığıyla yapar. En büyük mülki idare amirleri ise bizzat veya görevlendirecekleri memur veya memurlar aracılığıyla yapar.

Denetleme sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü bilgi, belge ve kaydın, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve bunların eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur.

Denetim sırasında suç teşkil eden fiillerin tespit edilmesi halinde ilgili mülki idare amirliği tarafından durum derhal Cumhuriyet Savcılığı'na bildirilir.

Denetim öncesinde ve sırasında sizin de haklarınız bulunmaktadır. Denetleme usulü aşağıdaki gibi olmalıdır. Keyfi uygulamalara itiraz edebilir, sonuç alınmaz ise hukuki yolları kullanabilirsiniz.

İçişleri Bakanlığı Dernek Denetçileri Görev ve Çalışma Yönergesi 2008'e göre denetim tebliği aşağıdaki gibi olmalıdır.

2. Denetimin Tebliği¹³

MADDE 42- (1) Dernek denetiminin tebliği Denetçiye görev emrinin verilmesi ile birlikte Başkanlık tarafından dernekler birimine yazılı olarak bildirilir. Derneğin denetiminin yapılacağı hususu denetime başlanmadan en az 24 saat önce dernekler birimleri vasıtası ile dernek yetkililerine yazılı olarak tebliğ edilir. Bu tebligatta denetimi yapacak Denetçilerin ad ve soyadları ile görev unvanlarının

¹³ İçişleri Bakanlığı Dernek Denetçileri Görev ve Çalışma Yönergesi, 2008.

belirtilmesi zorunludur. Bu tebligatta, denetime başlanılacak tarih ve saat ile dernek tarafından hazır bulundurulması istenen defter ve belgeler belirtilir.

3. Dernekler Birimlerince Derneklere Tebligat Yapılması

MADDE 43- (1) Tebligat, dernekler birimlerince dernek başkanı veya yönetim kurulu üyelerinden birine yapılır. Tebliğ evrakı iki suret düzenlenir.

(2) Dernek yönetim kurulu üyelerine herhangi bir sebeple tebligat yapılması mümkün olmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerine iletmek üzere dernekte hazır bulunan yetkili dernek personeline tebligat yapılabilir. Ancak, belirtilen kişilerin dernekte hazır bulunmaması halinde 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 13. maddesinde yer alan "Hükmi şahıslar namına kendilerine tebliğ yapılacak kimseler her hangi bir sebeple mutat iş saatlerinde iş yerinde bulunmadıkları veya o sırada evrakı bizzat alamayacak bir halde oldukları takdirde tebliğ, orada hazır bulunan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır" hükmü gereğince derneğin herhangi bir personeline de tebligat yapılabilir.

(3) Tebliğ evrakının diğer sureti üzerine tebliğin tarih ve saati belirtilerek, tebliğ yapılan kişinin adı, soyadı ve tebligatın yapıldığına dair imzası alınır.

(4) Kendisine tebligat yapılacak kimse bulunmaz ise tebliğ olunacak evrak o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim edilir ve tebligatın bırakıldığı adresi belirten ihbarname dernek ikametgâhının kapısına yapıştırılır.

(5) Denetimlere, derneğe bildirilen tarih ve saatte başlanamayacak ise hangi tarih ve saatte başlanacağı ilgililere tekraren tebliğ edilir.

(6) Dernekler birimleri, yaptıkları tebligatları Denetçilere bildirirler.

Not 1: İç Denetim Raporu detaylı incelenirse ve orada istenilen şartlar dernekçe yerine getirilirse, dernekler müdürlüklerince yapılacak dış denetimlerde hiç bir problem ve ceza ile karşılaşmazsınız.¹⁴

¹⁴ İç denetim hazırlama rehberini şu adreste bulabilirsiniz:

https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.alomaliye.com%2F2009%2Fic_denetim_raporu_rehberi.doc&ei=9wiKUaqRFsTXPNS2gPAB&usg=AFQjCNGIKrO-JwhOQfYtAHS6yvv37t12eg&sig2=Ovk BSofge4cYZrWyPgAUg&bvm=bv.46226182,d.ZWU

DERNEKLERİN GELİR VE GİDER İŞLEMLERİ

Gelir ve Gider Belgeleri

Dernek gelirleri, “alındı belgesi”¹⁵ ile tahsil edilir. Dernek gelirlerinin bankalar aracılığı ile tahsili halinde banka tarafından düzenlenen dekont veya hesap özeti gibi belgeler alındı belgesi yerine geçer.

Dernek giderleri ise fatura, perakende satış fişi, serbest meslek makbuzu gibi harcama belgeleri ile yapılır. Ancak derneğin, Gelir Vergisi Kanunu’nun 94. maddesi kapsamında bulunan ödemeleri için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre gider pusulası, bu kapsamda da bulunmayan ödemeleri için ise “gider makbuzu” veya “banka dekontu” gibi belgeler¹⁶ harcama belgesi olarak kullanılabilir.

Dernek tarafından kişi, kurum veya kuruluşlara yapılacak bedelsiz mal ve hizmet teslimleri “aynı yardım teslim belgesi”¹⁷ ile yapılır. Kişi, kurum veya kuruluşlar tarafından derneğe yapılacak bedelsiz mal ve hizmet teslimleri ise “aynı bağış alındı belgesi”¹⁸ ile kabul edilir.

Bu belgeler; EK-13, EK-14 ve Ek-15’te gösterilen biçim ve ebatla, müteselsil seri ve sıra numarası taşıyan, kendinden karbonlu elli asıl ve elli koçan yaprağından meydana gelen ciltler veya elektronik sistemler ve yazı makineleri aracılığıyla yazdırılacak form veya sürekli form şeklinde bastırılır. Form veya sürekli form şeklinde bastırılacak belgelerin, belirtilen nitelikte olması zorunludur.

¹⁵ Bu belgenin bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz: [http://www.dernekler.gov.tr/Bildirim ve Ekler, EK-17](http://www.dernekler.gov.tr/Bildirim%20ve%20Ekler,%20EK-17).

¹⁶ Bu belgenin bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz: [http://www.dernekler.gov.tr/Bildirim ve Ekler, EK-13](http://www.dernekler.gov.tr/Bildirim%20ve%20Ekler,%20EK-13).

¹⁷ Bu belgenin bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz: [http://www.dernekler.gov.tr/Bildirim ve Ekler, EK-14](http://www.dernekler.gov.tr/Bildirim%20ve%20Ekler,%20EK-14).

¹⁸ Bu belgenin bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz: [http://www.dernekler.gov.tr/Bildirim ve Ekler, EK-15](http://www.dernekler.gov.tr/Bildirim%20ve%20Ekler,%20EK-15).

1. Alındı Belgeleri

Dernek gelirlerinin tahsilinde kullanılacak “alındı belgeleri”¹⁹ yönetim kurulu kararıyla, matbaaya bastırılır.

Alındı belgelerinin bastırılması ve kontrolü, matbaadan teslim alınması, deftere kaydedilmesi, eski ve yeni saymanlar arasında devir teslimi ve alındı belgesi ile dernek adına gelir tahsil edecek kişi veya kişiler tarafından bu alındı belgelerinin kullanımına ve toplanılan gelirlerin teslimine ilişkin hususlarda Dernekler Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine göre hareket edilir.

2. Yetki Belgesi

Yönetim kurulu asil üyeleri hariç, dernek adına gelir tahsil edecek kişi veya kişiler, yetki süresi de belirtilmek suretiyle, yönetim kurulu kararı ile tespit edilir. Gelir tahsil edecek kişilerin açık kimliği, imzası ve fotoğraflarını ihtiva eden “yetki belgesi”²⁰ dernek tarafından iki nüsha olarak düzenlenerek, dernek yönetim kurulu başkanınca onaylanır. Yönetim kurulu asil üyeleri yetki belgesi olmadan gelir tahsil edebilir.

Yetki belgelerinin geçerlilik süresi yönetim kurulu tarafından en çok bir yıl olarak belirlenir. Süresi biten yetki belgeleri birinci fıkraya göre yenilenir. Yetki belgesinin süresinin bitmesi veya adına yetki belgesi düzenlenen kişinin görevinden ayrılması, ölümü, işine veya görevine son verilmesi gibi hallerde, verilmiş olan yetki belgelerinin dernek yönetim kuruluna bir hafta içinde teslim edilmesi zorunludur. Ayrıca, gelir toplama yetkisi yönetim kurulu kararı ile her zaman iptal edilebilir.

3. Gelir ve Gider Belgelerinin Saklama Süresi

Defterler hariç olmak üzere, dernek tarafından kullanılan alındı belgeleri, harcama belgeleri ve diğer belgeler özel kanunlarda belirtilen süreler saklı kalmak üzere, kaydedildikleri defterlerdeki sayı ve tarih düzenine uygun olarak 5 yıl süreyle saklanır.

¹⁹ Bu belgenin hangi ebat ve boyutta bastırılacağı şu adreste belirtilmiştir: <http://www.dernekler.gov.tr/> Bildirim ve Ekler, EK- 17.

²⁰ Bu formun bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz: <http://www.dernekler.gov.tr/> Bildirim ve Ekler, EK-19.

Derneğin Gelir Kaynakları

Derneğin gelir kaynakları aşağıda sayılmıştır.

- 1.** Üye aidatı,
- 2.** Gerçek ve tüzel kişilerin kendi isteği ile derneğe yaptıkları bağış ve yardımlar,
- 3.** Dernek tarafından tertiplenen çay ve yemekli toplantı, gezi ve eğlence, temsil, konser, spor yarışması ve konferans gibi faaliyetlerden sağlanan gelirler,
- 4.** Derneğin mal varlığından elde edilen gelirler,
- 5.** Yardım toplama hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun olarak toplanacak bağış ve yardımlar,
- 6.** Derneğin, amacını gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu geliri temin etmek için gerekli izinleri alarak giriştiği ticari faaliyetlerden elde edilen kazançlar,
- 7.** Diğer gelirler.

BAZI ÖNEMLİ DERNEK İŞLEMLERİ

SIRA	KONU ²¹	SÜRE	İLGİLİ MEVZUAT
1	Dernek Beyannamesi	Her yıl Ocak ayının başından Nisan ayının sonuna kadar, bir önceki yıla ait beyanname verilir.	Der. Kan. Md. 19 Der. Yön. Md. 83
2	Yurtdışından Yardım Alma Bildirimi	Aynı yardımlar yurtdışından alınmadan önce, nakdi yardımlar ise bankadan çekilmeden önce bildirilir.	Der. Kan. Md. 21 Der. Yön. Md. 19
3	Genel Kurul Sonuç Bildirimi	Genel kurulu izleyen 30 gün içinde bildirilir.	Der. Kan. Md. 23 Der. Yön. Md. 17
4	Yerleşim Yeri Değişiklik Bildirimi	Değişikliği izleyen 30 gün içinde bildirilir.	Der. Kan. Md. 23 Der. Yön. Md. 92
5	Dernek Organlarındaki Değişiklik Bildirimi	Değişikliği izleyen 30 gün içinde bildirilir.	Der. Kan. Md. 23 Der. Yön. Md. 92
6	Taşınmaz Mal Bildirimi	Tapuya tescilinden itibaren bir ay içinde bildirilir.	Der. Kan. Md. 22 Der. Yön. Md. 93

²¹ Tabloda bulunan tüm evrakların bir örneklerini şu adreste bulabilirsiniz:

<http://www.dernekler.gov.tr/> Bildirim ve Ekler.

7	Temsilciliklerin Bildirilmesi	Temsilciliğin adresi, temsilciler veya yöneticiler tarafından o yerin mülki idare amirliğine bildirilir.	Der. Kan. Md. 24
8	Yetki Belgesinin Bir Örneğinin Verilmesi	Yetki belgesi, gelir tahsil etmeye başlamadan önce bir örneği il dernekler müdürlüğüne verilir.	Der. Kan. Md. 11

DERNEKLERCE DÜZENLİ OLARAK YAPILMASI GEREKENLER

Dernek Beyannamesi: Her yıl Ocak ayının başından Nisan ayının sonuna kadar, bir önceki yıla ait beyanname verilir.

İşletme Hesabı Tablosu: Her yıl sonunda önceki yılın hesap özeti çıkarılmasıdır.²²

İç Denetim Raporu: Denetleme kurulu üyeleri tarafından tüzükte belirtilen sayıda her yıl için hazırlanması gerekir.²³

Genel Kurul: İlk genel kurul dernek kuruluşundan sonra ilk 6 ay içinde, sonraki genel kurullar ise tüzüğünüzde yazan yıl aralıkları ve yapılacağı yazan ayda olağan veya uygun görülen zamanlarda olağanüstü yapılabilir. Olağanüstü genel kurul yapılması olağan genel kurulun vaktinde yapılması zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.

²² Bu belgenin bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz: http://www.dernekler.gov.tr/Bildirim_ve_Ekler_EK-16.

²³ Bu belgenin bir örneğini şu adreste bulabilirsiniz: http://www.dernekler.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=722%3Adernek-c-denetim-raporu&catid=54%3Aduyurular&Itemid=86&lang=tr

SIK SORULAN SORULAR VE CEVAPLARI

Denetlemede “ibadet nedeni ile derneği amacı dışında kullanıyorsunuz” diye bir suçlama gelebilir mi?

Dernekler Kanunu 4. maddesi uyarınca, derneğin amacının dernek tüzüğünde belirtilmesi zorunludur.

Dernek tüzüğünde derneğin amacı detaylı olarak hüküm altına alınmıştır. Tüzük madde metni şöyledir:

Derneğin amaçları aşağıdaki gibidir:

- a)** Gerek Türk uyruğunda ve gerekse yabancı uyrukta olsun, Hristiyanlığın Protestan Mezhebine mensup kişilerin ibadet ihtiyaçlarının karşılanması için çaba sarf etmek;
- b)** Amaç konusuna uygun olarak her türlü taşınır ve taşınmaz mallar satın almak, bunlar üzerinde her türlü tasarrufta bulunmak. Bu hakları tesis edebilme, kaldırabilme ve değiştirebilme yetkilerine sahip olmak;
- c)** Türkiye’de din ve inanç hürriyetinin, Evrensel İnsan Hakları Hukuku’na paralel bir şekilde gelişmesi için çaba sarf etmek;
- d)** Din ve inanç hürriyetinin geliştirilmesi bakış açısıyla, toplumda bulunan önyargıların azaltılması ve bir hoşgörü kültürünün geliştirilmesi için çaba sarf etmek;
- e)** İlgi duyanlara ve öğrenmek isteyenlere Hristiyanlığın ne olduğunu ve ne olmadığını anlatmak, açıklamak;

Maddenin (a) bendine göre; dernek, ibadet ihtiyacının karşılanması için çaba sarf edecektir. Yine (e) bendi uyarınca derneğin amaçlarından biri ilgi duyanlara ve öğrenmek isteyenlere Hristiyanlığın ne olduğunu ve ne olmadığını anlatmak, açıklamaktır.

Dernek denetimi yapıldığında, tüzükteki bu hükümlere göre derneğin, Hristiyanlığın Protestan mezhebine mensup kişilerin ibadet ihtiyaçlarının karşılanması için çaba sarf etmesinde yasal bir aykırılık bulunmamaktadır. Derneğin bu ibadeti yapmak isteyen kişilere bir yer göstermesi veya böyle bir yer bulunması için çaba sarf etmesinde hukuki bir engel bulunmamaktadır. Derneğin amacını gerçekleştirmek için bu kişilere ibadet imkânı tanınması halinde amaca aykırı faaliyetten söz edilmesi mümkün değildir.

Dernek tüzüğünde derneğin çalışma ve faaliyet alanlarından biri de amaca uygun olarak toplantı düzenlemektir. Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde derneğe üye olan ya da olmayan kişilerin ibadet ihtiyacının karşılanması amacıyla toplantılar düzenlenmesi mümkündür.

Dernek üyeleri dışındaki insanlar da dernekte bulunabilir mi?

Dernek tüzüğünde derneğin yeni üyeler kazanması amacıyla halka açık toplantılar düzenleyebileceği yazılıdır. Bu madde uyarınca dernek üyesi olmayan kişilerin, yapılan toplantılara katılması mümkündür. Toplantı şeklinde olmasa bile, bir derneğe, üye olmayan kişilerin gelmesinde hukuken bir engel yoktur. İlgili duyanlara ve öğrenmek isteyenlere Hristiyanlığın ne olduğunu ve ne olmadığını anlatmayı ve açıklamayı amaç edinen bir derneğin binasına üyeleri dışındaki insanların gelmesinde tereddüt edilecek bir durum yoktur.

Kaldı ki tüzükte böyle bir hüküm bulunmasa dahi, herhangi bir derneği tanımak ya da bu derneğin çalışmaları ve faaliyetleri hakkında bilgi almak için üye olmayan kişilerin derneğe gelip gitmesi de hayatın olağan akışı gereğidir.

Denetleme zamanında keyfi uygulamalara itiraz hakkı var mıdır?

Dernekler Yönetmeliği'nin 19. maddesinde derneklerin denetimine dair usuller hüküm altına alınmıştır. Bu maddeye göre:

“Madde 19 - Dernekler, yıl sonu itibarıyla faaliyetlerini, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarını düzenleyecekleri beyanname ile her yıl Nisan ayı sonuna kadar mülki idare amirliğine vermekle yükümlüdürler. Beyannamenin düzenlenmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikte düzenlenir.

Gerekli görülen hallerde, derneklerin tüzüklerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet gösterip göstermedikleri, defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutup tutmadıkları İçişleri Bakanı veya mülki idare amiri tarafından denetletilebilir. **Bu denetimlerde kolluk kuvveti mensupları görevlendirilemez.** İçişleri Bakanlığı ve mülki idare amirlerinin yapacağı denetimler mesai saatleri içerisinde yapılır. Bu denetimler en az 24 saat önce derneklere bildirilir.

Denetim sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim

yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur.

Denetim sırasında, suç teşkil eden fiillerin tespit edilmesi halinde, mülki idare amiri durumu derhal Cumhuriyet Savcılığı'na ve derneğe bildirir.”

Derneklerin olağan denetimleri, dernek yönetimi tarafından her yıl düzenli olarak verilen beyanname ile yerine getirilmektedir. Ancak gerekli görülen hallerde, amaca göre faaliyet gösterilip gösterilmediğinin ve de defter ve kayıtların usulüne uygun tutulup tutulmadığının incelenebilmesi amacıyla derneklerin denetlenebilmeleri mümkündür. Ancak bu denetimlerde kolluk kuvvetleri mensupları görevlendirilemez. Dernek denetimi için gelen kişilerin kimliklerinin sorulması ve kolluk kuvveti mensubu kişilerin bu denetimi yapamayacaklarına dair itiraz hakkının kullanılması bu konudaki keyfiliği önleyebilmek için atılabilecek adımlardan biridir.

Dernek denetimlerinin, dernek tüzel kişiliğine bildirilmesi konusunda da süre yönünden sınırlamalar mevcuttur. Denetim bildiriminin 24 saat öncesinden yazılı olarak ilgili derneğe bildirilmesi gereklidir. Herhangi bir bildirim yapılmadan bir denetim gerçekleştirilmesi, yasa gereği mümkün değildir.

Yukarıda açıklanan yükümlülükler görevliler tarafından riayet edilmemesi halinde, ilgili kişiler hakkında TCK'nın 257. maddesi uyarınca görevi kötüye kullanma nedeniyle suç duyurusunda bulunulması mümkündür.

“Görevi kötüye kullanma

Madde 257 - (1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) İrtikap suçunu oluşturmadığı takdirde, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlayan kamu görevlisi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.”

Dernek binasına baskın yapma hakları var mı?

Derneklerle ilgili olarak kolluk kuvvetlerinin yetkisi hüküm altına alınmıştır. Maddeye göre:

“Madde 20 - Kamu düzeninin korunması veya suç işlenmesinin önlenmesi nedenlerinden birine bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça, yine bu nedenlere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda mülki idare amirinin yazılı emri bulunmadıkça, kolluk kuvvetleri, dernek ve eklentilerine giremez, arama yapamaz ve buradaki eşyaya el koyamaz. Mülki idare amirinin kararı 24 saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren 48 saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar. Hâkim kararı, mülki idare amiri tarafından dernek yöneticilerine yazıyla duyurulur.”

Kolluk kuvvetlerinin dernek ve eklentilerine girebilmesi, arama yapabilmesi ve eşyalara el koyabilmesi için hâkim kararı gereklidir. Ancak gecikmesinde sakınca bulunulan hallerde, kolluk kuvvetlerinin yetki kullanabilmesi için mülki idare amirinin yazılı emri olması şarttır. Bu durumda da mülki idare amirinin kararı hâkim onayına sunulur. Koşullara göre, yazılı emir ya da hâkim kararı olmadıkça arama, girme ve el koyma işlemlerine derneğin itiraz hakkı mevcuttur (hâkim kararını gelen kolluk güçlerine sorunuz).

Yukarıda açıklanan yükümlülöklere kolluk kuvveti mensupları ya da görevliler tarafından riayet edilmemesi halinde, ilgili kişiler hakkında TCK'nın 257. maddesi uyarınca görevi kötüye kullanma nedeniyle suç duyurusunda bulunulması mümkündür.

Ayrıca hukuka aykırı biçimde gerçekleştirilen arama ve el koyma nedeniyle uğradığınız maddi ve manevi zararlarınız için CMK'nin 141. ve 142. maddeleri gereği tazminat talep etme hakkınız bulunmaktadır.

18 yaş altı kişilere Hristiyanlık ve dernek faaliyetleri tanıtılabilir mi? Toplantılara katılabilirler mi? Katılırlarsa ve şikâyet olursa ne olur?

Dernekler Kanunu 3. maddesinde dernek kurma hakkı düzenlenmiştir.

“Madde 3 - Fiil ehliyetine sahip gerçek veya tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Ancak, Türk Silâhlı Kuvvetleri ve kolluk kuvvetleri mensupları ile kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri hakkında özel kanunlarında getirilen kısıtlamalar saklıdır. 15 yaşını bitiren ayırt etme

gücüne sahip küçükler; toplumsal, ruhsal, ahlâki, bedensel ve zihinsel yetenekleri ile spor, eğitim ve öğretim haklarını, sosyal ve kültürel varlıklarını, aile yapısını ve özel yaşantılarını korumak ve geliştirmek amacıyla yasal temsilcilerinin yazılı izni ile çocuk dernekleri kurabilir veya kurulmuş çocuk derneklerine üye olabilirler. 12 yaşını bitiren küçükler yasal temsilcilerinin izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler ancak yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar. Çocuk derneklerine 18 yaşından büyükler kurucu veya üye olamazlar.”

Dernekler Kanunu'na göre dernek kurabilme ve çocuk dernekleri dışındaki derneklere üyelik yönünden yaş sınırlaması 18 yaş olarak belirlenmiştir. Öncelikle sadece üyelere yönelik faaliyetlerde, üye olması mümkün olmayan 18 yaş altındaki çocukların yer alması mümkün değildir. Ancak, üyeler dışındaki kişilere açık olan toplantılara katılım konusunda kanunlarda herhangi bir yaş sınırlaması mevcut değildir. Temyiz kudretine sahip, yani ayırt etme gücü olan 18 yaş altı çocukların bilgi edinmek ve faaliyetlerden haberdar olmak amacıyla derneğe gelip gitmesinde hukuken bir engel bulunmamaktadır.

Kamu görevlileri derneklere üye olabilirler mi?

Kamu hizmeti görevlilerinden, Türk Silahlı Kuvvetleri, kolluk kuvvetleri mensupları ile özel kanunlarında dernek kurması yasaklananlar ve kısıtlananlar dernek kuramazlar, dernek üyesi olamazlar. Fakat faaliyetlerine katılabilirler. Üniversite öğretim görevlileri ve çalışanları rektörlüklerinden izin alarak dernek kurucusu ve yönetici olabilirler. Belediye başkanlarının profesyonel spor kulüplerine başkanlıkları hariç olmak üzere tüm derneklere üyeliklerine kısıtlama bulunmamaktadır. Bunlar dışındaki kamu görevlileri için herhangi bir kanuni kısıtlama veya izin alma mecburiyeti yoktur.

Dernekler ne zaman faaliyete başlayabilir ve ilk genel kurula kadar geçici yönetim kurulu neler yapmak zorundadır?

Kuruluş bildiri ve ekleri mülki amirliğe verildiği andan itibaren dernekler tüzel kişilik kazanırlar. Ancak, tüzük ve eklerinin kanuna uygunluğuna dair tebliğ yapıncaya kadar faaliyete geçemezler. Yazılı tebliğden sonra geçici yönetim kurulu, dernek defterlerini onaylatıp yetki belgesi/belgelerini düzenlemeli, makbuz bastırılmalı, bankada hesap açtırmalı ve üye kayıtlarına başlamalıdır. Dernek ilk genel kurula kadar sadece kongre hazırlığı yapar. Taşınmaz mal

alamaz, yardım toplama gibi faaliyetleri düzenleyemez, ancak derneğe ait demirbaş vs alabilir. İlk kongrede organları oluşturarak fiil ehliyeti kazanılır.

Dernek yönetim kurulu, üyelik başvurularını nasıl sonuçlandırmak zorundadır?

Derneklerin yönetim kurulları, alacakları kararda istedikleri gerçek ya da tüzel kişiliği üye kabul edip etmeme hakkına sahiptirler. Üyelik için ret kararının nedenini belirtme zorunluluğu yoktur. Ayrıca herhangi bir şikâyet yolu da bulunmamaktadır. Ancak 30 gün içinde üyelik ret veya kabul kararını vererek ilgiliye bildirmek zorundadırlar.

Üyelikten çıkarılma nasıl olur?

Yönetim kurulu, varsa disiplin kurulu veya haysiyet divanının kararını uygular veya uygulamaz, sonuç ilgiliye bildirilir. Yapılacak ilk genel kurulda nihai karar verilir. İlgilinin bir ay içinde genel kurul kararına itiraz (dava açma) hakkı vardır.

Yönetim kurulu karar yeter sayısı ne anlama gelmektedir?

Yönetim kurulu üye sayısı 5 olan bir dernek, 3 asil üye ile toplanarak kararlar alabilir. Toplantıya katılmayan diğer üyeler isterlerse alınan kararları görebilir, itiraz şerhi koyabilirler.

Yönetim kurulu üye sayısı en az kaç kişiden oluşur ve değişken olabilir mi?

Yönetim kurulu üye sayısı en az 5 asil, 5 yedek kişiden oluşur ve üye sayısı bunun üstünde de olabilir. Tüzüklerde üye sayıları hakkında kesin ifadeler bulunmalı, “yönetim kurulu üyeleri en az 7 kişiden veya en fazla 10 iki kişiden oluşur” gibi ifadeler bulunmamalıdır.

Yönetim kurulu üyeleri arasında görev değişikliği yapılabilir mi?

Yönetim kurulu üyeleri arasında her zaman görev değişikliği yapılması mümkündür. Yönetim kurulu alacağı kararla bunu gerçekleştirme hakkına sahiptir.

Dernek organlarına seçim nasıl yapılır?

Seçimlerde en sağlıklı yöntem kapalı oy açık sayımdır. Açık oylama da yapılabilir. Seçim usulünde çarşaf liste ya da her aday için ayrı ayrı oylama da yapılabilir.

Tüzükte oylamanın nasıl yapılması gerektiği yazılmalıdır. Seçimler delege usulü şeklinde de yapılabilir. Bu yöntemde üyeler önce delegeleri seçer daha sonra delegeler de organların oluşturulmasında oy kullanabilir.

Yönetim kurulunda eksilme olduğunda yedek üyeler nasıl asil üyeliğe geçer?

İlk yönetim kurulu toplantısında sıradaki yedek üye saptanır. Yazılı tebligatta bulunulur ve ilk toplantı için çağrılır. Yedek üyeler listesindeki eşit oy almış yedek üyeler bulunuyorsa, hakkından vazgeçme olmadığı takdirde, kura çekimi ile boşalan asil üyeliğe girecek üyeyi saptamak yoluna gidilir. Hiç bir suretle yedek üye varken eksik sayı ile karar alınamaz, yani tüzükte 9 asil üyesi bulunan yönetim kurulu 8 kişi ile dernek işlemlerini yürütecek kararlar alamaz. Eksiklikler yedeklerden tamamlanır. İstifalar ile boşalan üyeliklere yedek üyeler getirilir.

Yönetim kurulu başkanı, başkanlık görevini vekâleten kime ya da kimlere bırakabilir?

Dernek tüzüğünde birden fazla başkan vekili olması durumunda dernek yönetim kurulu başkanı sırayla vekâleti bırakır. Başkan vekili olmaması halinde ise üyelere birine vekâlet verebilir.

Dernek defterlerinin kayıtları nasıl olur?

Karar defterinin sayfa sonunda imza için bırakılan bölümü hariç defterlerin satırları, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz. Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Tasdikli form veya sürekli form yapraklarının sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz. Hatalı yazılan rakam ya da yazının üstü tek çizgi ile çizilerek parafe edilip doğrusu yazılmalıdır. Kararlar yazılırken silinti-kazıntı olmamalı, daktilo gibi malzemeler kullanılmamalı, hata varsa (para miktarı, yazılı metin vb.) üstleri tek çizgi ile çizilmeli doğrusu üstüne yazılmalıdır.

Bildirimler ne zaman yapılır?

Beyannameler her yıl 1 Ocak-30 Nisan tarihleri arasında verilir, genel kurul, yerleşim yeri, organlarda değişiklik, taşınmaz mal bildirimleri 30 gün içinde mülki amirliğe bildirilir. Yetki belgesi için 15 gün içinde (dernekler birimine), defter ve belgelerin zayıf belgesi için 15 gün içinde (mahkemeye) müracaat edilmelidir.

Yanlış yazılan bağış makbuzu nasıl düzeltilir?

Eğer miktar yanlış yazılmış ise rakamın üstüne tek çizgi çekilmeli ve parafe edilmelidir. Makbuzlarda silinti-kazıntı kesinlikle yapılmamalıdır.

Harcama kararları nasıl alınır?

Harcamalarda yönetim kurulunda ikili karar gereklidir. Yani önce alım sonra harcama kararı olmalıdır. Kararlar aynı toplantıda önce alım sonra harcama kararı olabilir. Burada fatura tarihi ödeme kararından önce olabilir (fatura tarihi 12.01.2009, ödeme kararı ise 21.01.2009 tarihli olabilir). Faturanın erken tarihli olması ödeme yapıldığı anlamına gelmez. Herhangi bir konu ile ilgili toplu karar alınabilir (inşaat yapımı, kırtasiye alımı vb.).

Fatura alınamayan ödemelerde ne yapılır?

Tamir, bakım, onarım vb. işler için 1-3 gün gibi sürelerle geçici işçi çalıştırılması durumunda, işçilere yapılan ödemelerde stopaj vergisi ödenmek zorunludur. Gider pusulası veya gider makbuzu alınmalıdır.

Yerleşim yeri dışındaki temsilciliklere bağış makbuzları teslim edilebilir mi?

Mevzuatlarda yasaklayıcı bir hüküm bulunmadığı için, adına yetki belgesi düzenlenen temsilci dernek makbuzu ile bağışları kabul edebilir. (Yerleşim yeri Rize olan bir derneğin İstanbul'daki temsilciliği, her türlü bağışı kabul ederek makbuz kesebilir).

Derneğe ait yer ve tesislerde alkollü içecek tüketilebilir mi?

Derneklerin yönetim yerleri, müesseseleri, tesisleri ve her çeşit eklentilerinde, lokaller dahil, alkollü içecek tüketmek yasaktır.

Derneğin merkezi ve yerleşim yeri neresidir?

Derneğin merkezi: Derneğin bulunduğu il veya ilçe merkezidir (örnek: Çayeli veya Rize). Büyükşehirlerde ise Selçuklu/Konya şeklindedir. Derneğin yerleşim yeri ise yönetim faaliyetlerinin yürütüldüğü adresidir (örnek: Eminettin Mah. Cumhuriyet Cad. no: 6 / Rize) (Der. Kan. 2/b-c.).

Dernekler sosyal tesis kurabilir mi ve kuruluş için nerelere müracaat edilmelidir?

Dernekler, herhangi bir kurs ve öğrenci yurdu için Milli Eğitim Müdürlüğü'ne müracaat etmelidir. İktisadi işletmeler için önce ilgili ticaret odası ve alt birimlerine daha sonra vergi dairesine kayıt yaptırılmalıdır. Bunların dışında derneklerin açmayı düşündükleri diğer tesisler için ilgili kamu kurumlarından gerekli izinleri almaları gerekmektedir.

Derneğin yerleşim yeri, yani faaliyetlerinin yürütüldüğü yer başkalarına ait bir adres olabilir mi?

Dernekler başka bir derneğin, üyelerin veya üçüncü şahısların işyerlerini yazılı onayları alarak ikamet ve adres olarak kullanabilirler (2007/83 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi). Böyle bir yerin iki girişi olması istenmektedir.

Dernekler vakıf kurabilirler mi?

Dernekler vakıf haline gelemeyizler, tüm varlıkları ile birlikte mevcut olan vakfa dahil olamazlar. Ancak mallarının bir kısmı ile vakıf kurabilirler.

Dernekler hangi amaç ve konular için toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilirler veya düzenleyebilirler?

Dernekler kendi konu ve amaçları dışında toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler. Kapalı alanlarda yapılan her türlü toplantı 2911 sayılı Kanun kapsamı dışındadır. Bu tür organizasyonlarda herhangi bir toplantı iznine gerek yoktur.

Kimlere ücret ödenebilir?

Kamu görevlisine dernek yöneticiliğinden dolayı ücret ödenmez. Ayrıca mesai saatleri içinde dernek ve vakıf hizmetlerinde çalıştırılmaz ve mesai saatleri dışında çalıştırıldığında da kendisine ücret ödenmez (Vakıflar Gen. Müd. 2004/15 sayılı genelgesi). Anayasa Mahkemesi'nin yürütmeyi durdurma kararına istinaden, üyeliklerinden dolayı yönetim ve denetim kurulu üyelerine ücret verilebilir. Sadece üyeliklerinden dolayı kurullarda görev almayan üyelere ücret ödenemez. Dernek üyeleri yönetim kurulu kararı ile dernek hizmetlerinde ça-

İştirilabilir. Bunun karşılığında ise ücret ödenebilir. Kamu görevlilerine hiçbir şekilde ücret ödenmez (İçişleri Bakanlığı 2005/37 sayılı genelge).

Dernekleri kimler denetleyebilir?

Dernekler İçişleri Bakanı veya derneğin bağlı olduğu ilin valisi veya ilçenin kaymakamı tarafından denetletilebilir. Spor kulüplerini Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü denetleyebilir. Ayrıca mahkeme kararı ile kolluk kuvvetleri de dernek ve eklentilerine girebilir. Bunların dışında hiçbir kurumun denetleme yetkisi bulunmamaktadır (Der. Kan. 19-20. maddeler). Bunun yanı sıra lokallerde oyun oynanıyor veya yemek yeniyorsa buralar işletme konumunda değerlendirilirler. Bunların bağlı olduğu belediye başkanlığından işyeri açma ve işletme ruhsatı almaları gerekir. Bu tür işyerlerini kendi görev alanları ile ilgili olarak zabıta, çevre müdürlüğü ve sağlık müdürlüğü de denetleyebilir. Ayrıca işletme konumuna gelen tesisleri vergi açısından mali denetmenler de denetleyebilir.

Dernekler iktisadi işletme kurabilirler mi?

Yurt, pansiyon, çocuk yuvası, aşevi, huzurevi, spor salonu, kamp, sandık kuran ve lokal açan dernekler, bu hak ve yetkilerini aynı zamanda gelir getirme amacına yönelik olarak kullanıyorlarsa, iktisadi işletme niteliği kazanmış olurlar. Tüzüklerinde iktisadi işletme kurma ve işletme konusunda hüküm bulunmayan dernekler tüzük değişikliği yaparak bu hak ve yetkiyi elde edebilirler. Dernekler Kanunu'nda derneklerin iktisadi işletme konuları ile ilgili bir hüküm yoktur. Dernekler Kanunu'nda hüküm bulunmayan hallerde Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır. Derneklere bağlı iktisadi işletmelerin tüzel kişilikleri, bağımsız muhasebeleri, kendilerine tahsis edilmiş sermayeleri yoktur. Bunlara rağmen kurumlar vergisine tabidirler. Derneklerin amacı içinde yer alsa dahi, sürekli olarak yaptıkları ticari, sınai ve zirai işler iktisadi işletme olarak kabul edilmektedir. Kâr gayesi olmasa bile sürekli bir ticari faaliyet niteliği olan lokal, restoran, lokanta, konukevi, kamp yeri, eğlenme ve dinlenme merkezi olan dernekler vergi mükellefi olurlar. Uygulamada genel olarak derneğe bağlı ve sadece üyeleri için olsa ve kâr etmese dahi, pansiyon, yurt, lokanta çeşitli kurslar (lisan kursu vb.), kantin, çay ocağı, kamp işletmeciliği veya mal alım satımı gibi işler yapan dernekler, Maliye Bakanlığı ve Danıştay tarafından kurumlar vergisine tabi olarak kabul edilmiştir.

Tüzük değişikliği nasıl yapılır?

Tüzük değişikliği olağan veya olağanüstü kongrelerde yapılabilir. Yönetim kurulu kongre kararını alırken değişmesini düşündüğü maddeleri gündeme getirebileceği gibi değiştirilmesi düşünülen maddeler kongre esnasında da önergeler ile de gündeme getirilebilir. Bu toplantılarda toplantı yeter sayısı, toplam üye sayısının 3/2'sinin katılımı ile olur. Yani 120 üyesi olan bir derneğin toplantı yeter sayısı 90'dır. Toplantıya katılanların da 3/2'si evet derse tüzük değişikliği gerçekleşmiş olur. Tüzük değişikliğinde oylar belirtilmelidir, buradaki evet sayısı da katılanların sayısı 90 olduğu için en az 60 olmak zorundadır. Kararlar ya oy birliği şeklinde ya da kabul oyu sayısının yeterli düzeyde olması ile de (90) olabilir. Genel kurulun onayladığı andan itibaren yeni tüzük hükümleri uygulanır.

Medeni Kanun hangi hallerde uygulanır?

Dernekler Kanunu'nda hüküm bulunmayan hallerde Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır.

5253 Sayılı Dernekler Kanunu'na göre ceza hükümleri²⁴

Madde 32- (Değişik: 23/01/2008 – 5728/558 madde)

Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara uygulanacak cezalar aşağıdaki şekildedir:

- a)** Dernek kurma hakkına sahip olmadıkları halde dernek kuranlar veya derneklere üye olmaları kanunlarla yasaklandığı halde dernek üyesi olanlar ile derneklere üye olması kanunlarla yasaklanmış kişileri bilerek dernek üyeliğine kabul eden veya kaydını silmeyen veya dernek üyesi iken derneklere üye olma hakkını kaybeden kişileri dernek üyeliğinden silmeyen dernek yöneticilerine 500 Türk Lirası idari para cezası verilir.
- b)** Genel kurulu süresinde toplantıya çağırmayan, genel kurul toplantılarını kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak veya dernek merkezinin bulunduğu veya tüzüğünde belirtilen yer dışında yapan dernek yöneticilerine beşyüz Türk Lirası

²⁴ İdari para cezaları kanun çıktığında belirtilmiştir, ancak her yıl yeniden güncellenmektedir. Örneğin kanunda 500 TL olarak belirtilen cezalar 2013 yılında 731 TL olarak uygulanmaktadır.

idari para cezası verilir. Mahkemece, kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak yapılan genel kurul toplantılarının iptaline de karar verilebilir.

c) Yurt dışı yardımı bankalar aracılığıyla almayan dernek yöneticilerine, bu şekilde alınan paranın yüzde yirmi beşi oranında idari para cezası verilir.

d) Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtları tutmayan veya tasdiksiz defter tutan dernek yöneticileri üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde dernek yöneticilerine ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere 500 Türk Lirası idari para cezası verilir. Adına yetki belgesi düzenlenmediği halde gelir toplayanlar ile bilerek bu şekilde gelir toplanmasına izin veren yönetim kurulu üyelerine 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir.

e) Genel kurul ve diğer dernek organlarında yapılan seçimler ve oylamalar ile oyların sayım ve dökümüne hile karıştıranlar ve defter veya kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.

f) Her ne suretle olursa olsun kendisine tevdi olunan derneğe ait para veya para hükmündeki evrak, senet veya sair malları kendisinin veya başkasının menfaatine olarak sarf veya istihlâk veya rehneden veya satan, gizleyen, imha, inkâr, tahrif veya tağyir eden yönetim kurulu başkanı ve üyeleri veya denetçiler ile derneğin diğer personeli Türk Ceza Kanunu'nun güveni kötüye kullanma suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır. Ayrıca, mahkeme yargılama sırasında sanıkların, organlardaki görevlerinden geçici olarak uzaklaştırılmasına da karar verebilir.

g) Yetkili mercilerin izni olmaksızın yabancı dernekler ve merkezi yurt dışında bulunan kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'de temsilciliklerini veya şubelerini açanlar, faaliyetlerini yürütenler, bunlarla işbirliğinde bulunanlar veya bunları üye kabul edenlere 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir ve izinsiz açılan şube veya temsilciliğin de kapatılmasına karar verilir.

h) 16. maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen basımevi yöneticilerine 500 Türk Lirası idari para cezası verilir.

ı) 17. maddede yer alan zorunluluğa uymayanlara 100 Türk Lirası idari para cezası verilir.

j) 19. maddede belirtilen beyannameyi bilerek gerçeğe aykırı olarak verenler 100 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

k) 9. ve 19. maddelerin üçüncü fıkralarındaki zorunluluğa uymayanlar ile tutulması zorunlu olan defter ve belgelerin, gerekli dikkat ve özen gösterilmiş olması şartıyla elde olmayan bir nedenle okunamayacak hale gelmesi veya kaybolması halinde, öğrenme tarihinden itibaren 15 gün içinde dernek merkezinin bulunduğu yerin yetkili mahkemesine zayi belgesi almak için başvurmayan veya bu belgeyi denetim sırasında ibraz edemeyenler üç aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. 21. maddedeki yükümlülüklerle aykırılık halinde de failer hakkında aynı cezaya hükmolunur.

l) 22. 23. ve 24. maddelerde belirtilen bildirim yükümlülüğünü, 19. maddede belirtilen beyanname verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen dernek yöneticilerine ve 24. maddede belirtilen temsilcilere 500 Türk Lirası idari para cezası verilir.

m) 26. maddede belirtilen tesisleri izinsiz açan dernek yöneticilerine 500 Türk Lirası idari para cezası verilir ve tesisin kapatılmasına da karar verilebilir.

n) 28. maddede belirtilen kelimeleri izinsiz kullanan veya 29. maddede belirtilen yasaklara, yazılı olarak uyarılmalarına rağmen aykırı hareket eden dernek yöneticileri, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, 100 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve derneğin feshine de karar verilir.

o) 30. maddenin (a) bendinde belirtilen yasağa aykırı hareket eden dernek yöneticileri 50 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Aynı maddenin (c) bendine aykırı faaliyette bulunan dernek yöneticileri, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır ve tesisin kapatılmasına da karar verilir.

p) 30. maddenin (b) bendinde belirtilen kurulması yasak dernekleri kuranlar ile bu bende aykırı harekette bulunan dernek yöneticileri fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve 50 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve derneğin feshine de karar verilir.

r) 31. maddede öngörülen zorunluluğa uymayanlara 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir.

Kaynakça

İçişleri Bakanlığı Dernekler Müdürlüğü internet sitesi, www.dernekler.gov.tr/

Protestan Kiliseler Derneği İnternet sitesi ve raporları, www.protestankiliseler.org

Tunceli İl Dernekler Müdürlüğü internet sitesi, sık sorulan sorular.

Sivil Toplum Örgütleri İçin Hukuk Rehberi, Abbas Yalçın-Yasemin Öz.

Son Gelişmeler Işığında İsevilerin Hakları ve Ödevleri, Av. Orhan Kemal Cengiz, 2006.